Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
TAMARA ĆAPETA
13 päivänä heinäkuuta 2023 [1]

Asia C-382/21 P

Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (EUIPO)
vastaan

The KaiKai Company Jaeger Wichmann GbR

Muutoksenhaku – Henkinen omaisuus – Yhteisömallit – Asetus (EY) N:o 6/2002 – 41 artiklan 1 kohta – Etuoikeus – Patenttiyhteistyösopimukseen perustuvaan kansainväliseen hakemukseen pohjautuva etuoikeusvaatimus – Etuoikeusaika – Teollisoikeuden suojelemista koskeva Pariisin yleissopimus – 4 artikla – Kansainvälisen oikeuden mukainen unionin oikeuden tulkinta – Kansainvälisten sopimusten välitön oikeusvaikutus – Valituslupajärjestelmä – Asia, johon liittyy unionin oikeuden yhtenäisyyden, johdonmukaisuuden tai kehityksen kannalta merkityksellinen kysymys

I Johdanto

1. Käsiteltävän asian perustana on valitus, jonka Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (jäljempänä EUIPO) on tehnyt 14.4.2021 annetusta tuomiosta The KaiKai Company Jaeger Wichmann v. EUIPO (Voimistelu- ja urheilulaitteet ja -välineet) (T-579/19, EU:T:2021:186; jäljempänä valituksenalainen tuomio).

2. Kyseisellä tuomiolla unionin yleinen tuomioistuin kumosi EUIPO:n kolmannen valituslautakunnan 13.6.2019 antaman päätöksen (asia R 573/2019-3), jossa kieltäydyttiin tunnustamasta The KaiKai Company Jaeger Wichmann GbR:n (jäljempänä KaiKai) voimistelu- tai urheilulaitteiden ja -välineiden rekisteröintiä yhteisömalleiksi asetuksen N:o 6/2002 perusteella koskevassa hakemuksessa vaadittua etuoikeutta. [2] KaiKain etuoikeusvaatimus pohjautui patenttiyhteistyösopimukseen [3] perustuvaan aiempaan kansainväliseen hakemukseen.

3. Nyt käsiteltävä valitus perustuu muodollisesti ainoastaan yhteen perusteeseen, jossa unionin yleisen tuomioistuimen väitetään soveltaneen virheellisesti asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohtaa. EUIPO:n esittämien argumenttien yhteydessä tulee kuitenkin esille tärkeitä kysymyksiä, jotka koskevat Euroopan unionia sitovien kansainvälisten sopimusten ja unionin johdetun oikeuden keskinäistä suhdetta sekä unionin tuomioistuinten toimivaltaa ja

[1] Alkuperäinen kieli: englanti.

[2] Yhteisömallista 12.12.2001 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 6/2002 (EYVL 2002, L 3, s. 1; jäljempänä asetus N:o 6/2002).

[3] Allekirjoitettiin Washingtonissa (Yhdysvallat) 19.6.1970 ja muutettiin viimeksi 3.10.2001 (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, nide 1160, nro 18336, s. 231)

tehtäviä tältä osin. Käsiteltävän valituksen yhteydessä esiin tulee myös kysymys kansainvälisen yleissopimuksen, tässä tapauksessa teollisoikeuden suojelemista koskevan Pariisin yleissopimuksen (jäljempänä Pariisin yleissopimus),[4] tulkinnasta.

4. Näistä syistä käsiteltävä valitus otettiin käsiteltäväksi Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 a artiklalla käyttöön otetussa valituslupajärjestelmässä.[5] Kyseessä on ensimmäinen valitus, jonka unionin tuomioistuin on ottanut käsiteltäväksi sen jälkeen, kun kyseinen järjestelmä otettiin käyttöön 1.5.2019. Kyseisen järjestelmän piiriin kuuluva valitus voidaan ottaa käsiteltäväksi vain, jos siihen liittyy unionin oikeuden yhtenäisyyden, johdonmukaisuuden tai kehityksen kannalta merkityksellinen kysymys.[6]

5. Selitettyäni lyhyesti käsiteltävän asian taustan (II) esitän muutamia huomautuksia valituslupajärjestelmästä ja siitä, miksi nyt tarkasteltava valitus voitiin ottaa käsiteltäväksi (III). Sen jälkeen tarkastelen asianosaisten esittämien argumenttien sisältöä (IV).

II Tausta

A Asiaa koskevat oikeussäännöt

1. Asetus N:o 6/2002

6. Asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sillä, joka on asianmukaisesti tehnyt mallia tai hyödyllisyysmallia koskevan hakemuksen jossakin sellaisessa valtiossa tai jonkin sellaisen valtion puolesta, joka on Pariisin yleissopimuksen tai Maailman kauppajärjestön perustamista koskevan sopimuksen osapuoli, tai sillä, jolle hänen oikeutensa on siirtynyt, on kuuden kuukauden ajan ensimmäisen hakemuksen tekemispäivästä etuoikeus hakea samalle mallille tai hyödyllisyysmallille rekisteröidyn yhteisömallin suojaa.”

2. Pariisin yleissopimus

7. Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan A kappaleen 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Sillä, joka asianmukaisessa järjestyksessä on tehnyt patenttihakemuksen tai hakenut suojaa hyödyllisyysmallille, teollismallille taikka tehtaan- tai kauppamerkille jossakin [Pariisin yleissopimuksen sopimusvaltiossa], tai hänen oikeudenomistajallaan on jäljempänä mainittujen määräaikojen kuluessa etuoikeus hakemuksen tekemiseen toisissa maissa.”

8. Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan C kappaleen 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Edellä mainitut etuoikeusajat ovat patenttien ja hyödyllisyysmallien osalta kaksitoista kuukautta, sekä teollismallien samoin kuin tehtaan- tai kauppamerkkien osalta kuusi kuukautta.”

[4] Allekirjoitettiin Pariisissa (Ranska) 20.3.1883, ja sitä tarkistettiin viimeksi Tukholmassa (Ruotsi) 14.7.1967 ja muutettiin 28.9.1979 (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, nide 828, nro 11851, s. 305).

[5] Ks. lisäksi tämän ratkaisuehdotuksen 28–43 kohta.

[6] Ks. Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 a artiklan kolmas kohta; unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 170 a artiklan 1 kohta.

9. Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan E kappaleessa määrätään seuraavaa:

”1. Kun jossakin maassa haetaan suojaa teollismallille vetoamalla hyödyllisyysmallihakemukseen perustuvaan etuoikeuteen, on etuoikeusaika sama kuin teollismalleja varten määrätty aika.

2. Edelleen on sallittua hakea jossakin maassa hyödyllisyysmallisuojaa patenttia koskevaan hakemukseen perustuvin etuoikeusvaatimuksin ja päinvastoin.”

B Unionin yleisessä tuomioistuimessa käytyyn oikeudenkäyntimenettelyyn johtaneet tapahtumat

10. KaiKai teki 24.10.2018 EUIPO:lle 12:ta yhteisömallia koskevan moniosaisen rekisteröintihakemuksen asetuksen N:o 6/2002 perusteella. KaiKai vaati näille kaikille malleille 26.10.2017 tehtyyn aiempaan kansainväliseen patenttihakemukseen PCT/EP2017/077469, jonka se teki patenttiyhteistyösopimuksen perusteella, perustuvaa etuoikeutta.

11. Soveltaen asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohtaa EUIPO:n tutkija hyväksyi moniosaisen hakemuksen mutta epäsi vaaditun etuoikeuden, koska KaiKain kansainvälisen hakemuksen tekemisestä oli kulunut aikaa enemmän kuin kyseisessä säännöksessä säädetyt kuusi kuukautta.

12. KaiKai teki kyseisestä päätöksestä EUIPO:n sisällä valituksen, jossa se katsoi lähinnä, että sovellettava etuoikeusaika on kuuden kuukauden sijaan 12 kuukautta.

13. EUIPO:n kolmas valituslautakunta hylkäsi kyseisen valituksen 13.6.2019 antamallaan päätöksellä (R 573/2019-3). Valituslautakunta katsoi pääasiallisesti, että tutkija oli soveltanut oikein asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan patenttiyhteistyösopimukseen perustuva kansainvälinen hakemus voidaan rinnastaa hyödyllisyysmallia koskevaan hakemukseen ja voi siten muodostaa perustan yhteisömallia koskevalle etuoikeusvaatimukselle. Tällaista etuoikeutta oli kuitenkin vaadittava kuuden kuukauden määräajassa, joka ylittyi KaiKain aloittamassa menettelyssä.

C Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

14. KaiKai nosti 20.8.2019 kanteen valituslautakunnan päätöksestä unionin yleisessä tuomioistuimessa. Se vetosi kanteensa tueksi kahteen kanneperusteeseen, joista ensimmäisen mukaan olennaista menettelysäännöstä on rikottu ja toisen mukaan asetusta N:o 6/2002 on rikottu.

15. Valituksenalaisessa tuomiossa unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi KaiKain toisen kanneperusteen ja kumosi valituslautakunnan päätöksen mutta ei lausunut ensimmäisestä kanneperusteesta.

16. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan EUIPO katsoi perustellusti, että patenttiyhteistyösopimukseen perustuvaan kansainväliseen hakemukseen voidaan vedota etuoikeuden vaatimiseksi yhteisömallille asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohdan perusteella. EUIPO sovelsi käsiteltävässä asiassa kuitenkin virheellisesti kuuden kuukauden etuoikeusaikaa 12 kuukauden etuoikeusajan sijasta.

17. Tämä johtui siitä, että unionin yleisen tuomioistuimen mukaan KaiKain patenttiyhteistyösopimukseen perustuvaa kansainvälistä hakemusta voitiin myös luonnehtia patenttia eikä ainoastaan hyödyllisyysmallia koskevaksi kansainväliseksi hakemukseksi. Tämän jälkeen unionin yleinen tuomioistuin huomautti, ettei asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohdassa ole mainintaa kansainväliseen patenttihakemukseen perustuvasta etuoikeusajasta; siinä ainoastaan todetaan etuoikeusajan pituus, jos etuoikeus perustuu aiempaan mallia tai hyödyllisyysmallia koskevaan hakemukseen. Jälkimmäisessä tapauksessa etuoikeusaika on kuusi kuukautta. Tämän lainsäädännössä olevan aukon paikkaamiseksi on unionin yleisen tuomioistuimen mukaan otettava huomioon Pariisin yleissopimuksen 4 artikla.

18. Unionin yleinen tuomioistuin vaikuttaa katsoneen, että Pariisin yleissopimus mahdollistaa immateriaalioikeuksien erilaisten yhdistelmien väliset etuoikeusvaatimukset. Mallia koskevan etuoikeusvaatimuksen perustaminen aiempaan patenttihakemukseen on siten mahdollista Pariisin yleissopimuksen nojalla. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi lisäksi, että etuoikeusaika on tällaisessa tapauksessa 12 kuukautta, koska Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan C kappaleen 1 kohdan mukaan patenttien etuoikeusaika on 12 kuukautta.

19. Aiemmasta patentista ja myöhemmästä mallista koostuvan parin kannalta merkityksellinen etuoikeusaika riippui unionin yleisen tuomioistuimen mukaan etuoikeusajasta, josta Pariisin yleissopimuksessa määrätään patenttien osalta. Tämä johtui siitä, että Pariisin yleissopimuksessa vahvistetaan yleissääntö, jonka mukaan etuoikeusajan pituus määräytyy aikaisemman oikeuden luonteen perusteella. Unionin yleisen tuomioistuimen käsityksen mukaan Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan E kappaleen 1 kohta – jonka mukaan myöhemmälle oikeudelle määritetty etuoikeusaika on ratkaiseva, jos kyseinen myöhempi oikeus koskee mallia ja aiempi oikeus hyödyllisyysmallia – on erityissääntö, joka muodostaa poikkeuksen tästä yleissäännöstä.

20. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin totesi, että EUIPO oli tehnyt virheen katsoessaan, että vaatimukseen, joka koski aiempaan kansainväliseen patenttihakemukseen perustuvaa etuoikeutta, sovellettava etuoikeusaika oli kuusi kuukautta.

D Menettely unionin tuomioistuimessa

21. EUIPO teki 23.6.2021 unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta nyt käsiteltävän valituksen. EUIPO vaatii, että unionin tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion ja hylkää KaiKain ensimmäisessä oikeusasteessa nostaman kanteen. EUIPO vaatii myös, että unionin tuomioistuin velvoittaa KaiKain korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.

22. EUIPO teki lisäksi 23.6.2021 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 a artiklan ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 170 a artiklan mukaisesti valituslupahakemuksen.

23. Unionin tuomioistuin myönsi valitusluvan 10.12.2021 antamallaan määräyksellä EUIPO v. The KaiKai Company Jaeger Wichmann (C-382/21 P, EU:C:2021:1050).

24. KaiKai vaati 25.2.2022 toimittamassaan vastineessa unionin tuomioistuinta hylkäämään valituksen ja velvoittamaan EUIPO:n korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.

25. Unionin tuomioistuimen presidentin 8.4.2022 antamalla määräyksellä komissio hyväksyttiin väliintulijaksi tukemaan EUIPO:n vaatimuksia.

26. EUIPO jätti vastauskirjelmänsä 30.5.2022 ja KaiKai 11.7.2022.

27. EUIPO, KaiKai ja komissio esittivät suulliset lausumansa 13.3.2023 pidetyssä istunnossa.

III Valituslupajärjestelmä ja sen soveltaminen käsiteltävässä asiassa

28. Kuten johdannossa mainittiin, tämä on ensimmäinen asia, jossa unionin tuomioistuin on myöntänyt valitusluvan valituslupajärjestelmässä.[7] Tämän menettelyn uutuuden vuoksi esitän joitain huomautuksia kyseisestä järjestelmästä ja sen käytöstä käsiteltävässä asiassa.

A Joitain huomautuksia valituslupajärjestelmästä

29. Valituslupajärjestelmä liittyy unionin oikeuslaitoksen (edelleen käynnissä oleviin) uudistuksiin. Ajatus lähti siitä, että asioissa, jotka on jo tutkittu kahteen kertaan ensiksi riippumattomassa valituslautakunnassa ja tämän jälkeen unionin yleisessä tuomioistuimessa, tehdään suuri määrä valituksia ja että unionin tuomioistuin hylkää monia tällaisia valituksia sen vuoksi, että niiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi tai että ne ovat selvästi perusteettomia. Tämä järjestelmä otettiin siten käyttöön, jotta unionin tuomioistuin voi keskittyä asioihin, jotka edellyttävät sen täysimääräistä huomiota.[8]

30. Valituslupajärjestelmää sovelletaan tällä hetkellä neljän unionin viraston (EUIPO, yhteisön kasvilajikevirasto, Euroopan kemikaalivirasto ja Euroopan unionin lentoturvallisuusvirasto) riippumattoman valituslautakunnan päätöksiin sekä kaikkien sellaisten riippumattomien valituslautakuntien päätöksiin, jotka on perustettu 1.5.2019 jälkeen johonkin muuhun unionin laitokseen.[9] Unionin tuomioistuimen äskettäisen ehdotuksen, jos unionin lainsäätäjä hyväksyy sen, seurauksena tätä järjestelmää sovellettaisiin useisiin muihin unionin elimiin ja laitoksiin, joissa toimii riippumaton valituslautakunta.[10]

[7] Käsiteltävän asian lisäksi valituslupa on myönnetty tähän mennessä viidessä muussa asiassa, jotka kaikki koskevat EU:n tavaramerkkiä. Kolmessa asiassa on kyse Brexitiin liittyvistä kysymyksistä (ks. määräys 7.4.2022, EUIPO v. Indo European Foods, C-801/21 P, EU:C:2022:295; määräys 16.11.2022, EUIPO v. Nowhere, C-337/22 P, EU:C:2022:908 ja määräys 18.4.2023, Shopify v. EUIPO, C-751/22 P, EU:C:2023:328). Kaksi muuta asiaa koskee puolestaan asianajajien riippumattomuutta unionin tuomioistuimissa (ks. määräys 30.1.2023, bonnanwalt v. EUIPO, C-580/22 P, ei julkaistu, EU:C:2023:126 ja määräys 8.5.2023, Studio Legale Ughi e Nunziante v. EUIPO, C-776/22 P, EU:C:2023:441).

[8] Ks. Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan N:o 3 muuttamisesta 17.4.2019 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2019/629 (EUVL 2019, L 111, s. 1), 1–3 artikla ja johdanto-osan ensimmäinen, neljäs ja viides perustelukappale; Euroopan unionin tuomioistuimen lehdistötiedote N:o 53/19, Luxembourg, 30.4.2019. Valituslupajärjestelmän yleisestä tarkastelusta ks. esim. De Lucia, L., "The shifting state of rights protection vis-a-vis EU agencies: a look at article 58a of the Statute of the Court of Justice of the European Union", *European Law Review*, osa 44, 2019, s. 809; Gaudissart, M.-A., "L'admission préalable des pourvois: une nouvelle procedure pour la Cour de justice", *Cahiers de droit européen*, 2020, s. 177 ja Orzan, M. F.,"Some remarks on the first applications of the filtering of certain categories of appeals before the Court of Justice", *European Intellectual Property Review*, osa 42, 2020, s. 426.

[9] Ks. Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 a artiklan ensimmäinen ja toinen kohta.

[10] Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 a artiklan muuttamista koskevalla pyynnöllä laitoksiin, joihin valituslupajärjestelmää sovelletaan, lisättäisiin kuusi unionin laitosta, jotka olivat jo olemassa 1.5.2019 (Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto, yhteinen kriisinratkaisuneuvosto, Euroopan pankkiviranomainen, Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen, Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen ja Euroopan unionin rautatievirasto). Sillä myös laajennettaisiin valituslupajärjestelmän soveltamisala koskemaan muutoksenhakua unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisuihin, jotka koskevat SEUT 272 artiklassa tarkoitetun, unionin tekemän tai sen puolesta tehdyn sopimuksen, jossa on välityslauseke, täyttämistä. Ks. unionin tuomioistuimen esittämä [SEUT] 281 artiklan toiseen kohtaan perustuva pyyntö Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan N:o 3 muuttamisesta, saatavilla osoitteessa: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_64268/en/.

31. Valituslupajärjestelmässä muutoksenhaku otetaan käsiteltäväksi kokonaisuudessaan tai osittain vain, ”jos siihen liittyy unionin oikeuden yhtenäisyyden, johdonmukaisuuden tai kehityksen kannalta merkityksellinen kysymys”.[11] Valittajan on tehtävä valituslupahakemus valituskirjelmään liitetyllä erillisellä asiakirjalla, jossa on selostettava, miksi valitus on tärkeä unionin oikeuden yhtenäisyyden, johdonmukaisuuden tai kehityksen kannalta.[12]

32. Asiaa koskevissa menettelysäännöissä ei täsmennetä, mitä tarkoitetaan unionin oikeuden yhtenäisyyden, johdonmukaisuuden tai kehityksen kannalta merkityksellisellä kysymyksellä. Tämä on sen sijaan jätetty unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi oikeuskäytännössä.[13] Lisäksi näiden sääntöjen sanamuodossa käytetään ilmaisua ”tai” eikä ”ja” (”unionin oikeuden yhtenäisyyden, johdonmukaisuuden *tai* kehityksen”), minkä vuoksi on mahdollista, että valituslupa myönnetään, vaikka kysymys liittyisi yhteen tai kahteen muttei kaikkiin näihin luokkiin.

33. Tämä avoin sanamuoto viittaa siihen, että unionin tuomioistuimella on laaja harkintavalta päättäessään, liittyykö sen mielestä tiettyyn valitukseen kysymys, jota se pitää merkityksellisenä unionin oikeusjärjestyksen yleisen kehityksen kannalta.

34. Tältä osin vertailevassa pohdinnassa mieleen tulevat esimerkiksi säännöt, jotka koskevat United States Supreme Courtin (ylin tuomioistuin, Yhdysvallat) valituslupamekanismia (certiorari), jossa siihen voidaan tehdä valitus alemman asteisten tuomioistuinten ratkaisujen tutkimiseksi liittovaltion lakia koskevissa asioissa. US Supreme Court päättää yleensä ottaa tällaiset asiat käsiteltäväksi vain, jos niillä voi olla valtakunnallista merkitystä, niillä voidaan yhdenmukaistaa ristiriitaisia ratkaisuja tai ne voivat toimia ennakkotapauksina.[14]

35. US Supreme Courtin säännössä 10, jonka otsikko on ”Valituslupajärjestelmään liittyviä näkökohtia” (”Considerations Governing Review on Certiorari”),[15] selitetään, että valituslupa ei ole oikeus, vaan se perustuu tuomioistuimen harkintavaltaan, ja että se myönnetään ainoastaan pakottavista syistä. Kyseisessä säännössä luetellaan joitain tekijöitä, jotka voidaan ottaa huomioon mutta jotka eivät ole ”määrääviä eivätkä mittaa täysin tuomioistuimen harkintavaltaa”.[16]

[11] Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 a artiklan kolmas kohta; ks. myös unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 170 a artiklan 1 kohta. Valituslupahakemuksen ratkaisee tätä varten erityisesti perustettu unionin tuomioistuimen jaosto: ks. unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 170 b artikla.

[12] Ks. tältä osin unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 170 a artikla; ks. myös esim. määräys 10.12.2021, EUIPO v. The KaiKai Company Jaeger Wichmann (C-382/21 P, EU:C:2021:1050, 20–22, 27 ja 28 kohta).

[13] Ks. tältä osin edellä tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 8 mainittu julkaisu Gaudissart, s. 188 (sen mukaan tietyt neuvoston valtuuskunnat ehdottivat, että menettelysäännöissä määriteltäisiin unionin oikeuden yhtenäisyyden, johdonmukaisuuden ja kehityksen käsitteet, mutta ehdotusta ei hyväksytty vaan asia jätettiin unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi oikeuskäytännössään).

[14] Ks. esim. US Courts website, ”Supreme Court Procedures”, saatavilla osoitteessa: https://www.uscourts.gov/about-federal-courts/educational-resources/about-educational-outreach/activity-resources/supreme-1.

[15] Rules of the Supreme Court of the United States, hyväksytty 5.12.2022 ja voimassa 1.1.2023 alkaen, saatavilla osoitteessa: https://www.supremecourt.gov/filingandtrules/2023RulesoftheCourt.pdf.

[16] US Supreme Courtin säännössä 10 mainitaan, että seuraavat seikat ovat osoitus sen luonteisista syistä, jotka voivat saada US Supreme Courtin myöntämään valitusluvan: ”a) US court of appeal (ylioikeus) on antanut ratkaisun, joka on ristiriidassa toisen US court of appealin samasta tärkeästä asiasta antaman ratkaisun kanssa; on ratkaissut tärkeän liittovaltiota koskevan kysymyksen tavalla, joka on ristiriidassa osavaltion viimeisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisun kanssa; tai on poikennut hyväksytystä ja tavanomaisesta oikeudenkäynnin kulusta tai hyväksynyt alemman oikeusasteen tuomioistuimen tällaisen poikkeamisen siinä määrin, että se edellyttää tämän tuomioistuimen valvontavaltuuksien käyttämistä; b) osavaltion viimeisen asteen tuomioistuin on ratkaissut tärkeän liittovaltiota koskevan kysymyksen tavalla, joka on ristiriidassa toisen osavaltion viimeisen asteen tuomioistuimen tai US court of appealin ratkaisun kanssa; c) osavaltion tuomioistuin tai US court of appeal on ratkaissut tärkeän liittovaltion lakiin liittyvän kysymyksen, jota tämä tuomioistuin ei ole ratkaissut mutta joka sen pitäisi ratkaista, tai on ratkaissut tärkeän liittovaltiota koskevan kysymyksen tavalla, joka on ristiriidassa tämän tuomioistuimen asiaa koskevien ratkaisujen kanssa”.

36. Valituslupajärjestelmä voidaan nähdäkseni ymmärtää eräänlaisena ”Euroopan unionin certiorari-järjestelmänä”. Sen tarkoituksena ei ole korjata jokaista unionin yleisen tuomioistuimen virhettä vaan ainoastaan ne virheet, joilla on huomattava merkitys. Valituslupajärjestelmää on siten käytettävä vain, jos unionin tuomioistuimen ratkaisulla voi olla perustavanlaatuinen vaikutus unionin oikeusjärjestykseen. [17]

37. Valituslupajärjestelmä korostaa unionin tuomioistuimen toimintaa Euroopan unionin ylimpänä tuomioistuimena ja perustuslakituomioistuimena. [18] Siinä unionin tuomioistuin nimittäin käsittelee unionin kannalta merkityksellisiä ”perustuslaillisen kaltaisia” asioita, joihin liittyy unionin oikeuden perusperiaatteiden tulkintaa ja jotka koskevat horisontaalista ja vertikaalista toimivallanjakoa.

38. Valituslupajärjestelmä myös vahvistaa nähdäkseni unionin yleisen tuomioistuimen asemaa. Kaikissa tapauksissa, joissa unionin tuomioistuin ei myönnä valituslupaa, unionin yleisestä tuomioistuimesta tulee viimeisen asteen tuomioistuin yksityisten ja unionin viranomaisten välisissä asioissa useilla aloilla (immateriaalioikeudet mukaan luettuina), ja unionin yleisen tuomioistuimen tulkinta sovellettavasta lainsäädännöstä on näin ollen sitova koko unionissa.

B Käsiteltävän valituksen tutkittavaksi ottamisen oikeuttavat kysymykset

39. Valitusluvan myöntämistä koskevasta määräyksestä [19] ilmenee, että valituksenalainen tuomio muodostuu mahdollisesti tulevien etuoikeuksia koskevien oikeudenkäyntiasioiden kannalta ennakkotapaukseksi, minkä lisäksi sen yhteydessä tulee esille unionin ulkosuhteita koskevan oikeuden sekä unionin tuomioistuinten ja unionin muiden toimielinten välistä horisontaalista toimivallanjakoa koskevia tärkeitä kysymyksiä. Unionin tuomioistuin katsoikin, että nyt käsiteltävään valitukseen liittyy unionin oikeuden yhtenäisyyden, johdonmukaisuuden tai kehityksen kannalta merkityksellisiä kysymyksiä.

40. Käsiteltävään asiaan liittyy nähdäkseni kahdenlaisia kysymyksiä, jotka oikeuttavat valitusluvan myöntämisen.

41. Ensimmäiset kysymykset liittyvät unionia sitovien kansainvälisten sopimusten sovellettavuuteen unionin tuomioistuimissa. Tarkemmin ottaen yksi näistä kysymyksistä koskee tällaisten sopimusten välittömän oikeusvaikutuksen ja tulkintavaikutuksen keskinäistä suhdetta. Käsiteltävässä asiassa EUIPO väittää, että unionin yleinen tuomioistuin täytti (olemattoman) aukon asiaa koskevassa unionin lainsäädännössä (asetus N:o 6/2002) antamalla Pariisin yleissopimukselle (jota se tulkitsi virheellisesti) välittömän oikeusvaikutuksen. EUIPO:n käsityksen mukaan Pariisin yleissopimuksella ei ole välitöntä oikeusvaikutusta unionin oikeusjärjestyksessä. Samanaikaisesti EUIPO ei kiistä sen mahdollista tulkintavaikutusta. Unionin tuomioistuimen on siten selvennettävä, milloin kansainvälisellä sopimuksella on välitön oikeusvaikutus ja voiko sillä olla tulkintavaikutus, jos sillä ei ole välitöntä oikeusvaikutusta.

[17] Vrt. Yhdysvaltojen valituslupamekanismista Giannini, L. J., ”Access Filters and the Institutional Performance of the Supreme Courts”, *International Journal of Procedural Law*, osa 12, 2022, s. 190, erityisesti s. 218.

[18] Ks. Brkan, M., ”La procédure de réexamen devant la Cour de justice: vers une efficacité accrue du nouveau règlement de procédure” teoksessa Mahieu, S. (toim.), *Contentieux de l’Union européenne: Questions choisies*, Larcier, 2014, s. 489, jossa esitetään samankaltainen päätelmä unionin tuomioistuimesta SEUT 256 artiklan mukaisen muutoksenhakumenettelyn yhteydessä. Ks. myös Rousselot, R., ”La procédure de réexamen en droit de l’Union européenne”, *Cahiers de droit européen*, 2014, s. 535.

[19] Ks. määräys 10.12.2021, EUIPO v. The KaiKai Company Jaeger Wichmann (C-382/21 P, EU:C:2021:1050, 31–34 kohta). Ks. myös kyseisen määräyksen 13–19 kohta EUIPO:n väitteiden osalta.

42. Toinen kansainvälisten sopimusten sovellettavuuteen liittyvä kysymys koskee yhdenmukaisen tulkinnan rajoja ja sitä, ovatko ne samat silloin, kun kyse on unionin oikeuden tulkitsemisesta kansainvälisten sopimusten mukaisesti ja kun kyse on kansallisen lainsäädännön tulkitsemisesta unionin oikeuden mukaisesti. EUIPO toi tämän kysymyksen esille väittäessään, että unionin yleinen tuomioistuin oli ylittänyt contra legem -tulkinnan rajan. Unionin tuomioistuimen on siten ratkaistava käsiteltävässä asiassa, onko aukon löytyminen unionin oikeussäännöstä yhdenmukaisen tulkinnan väline.

43. Toiset kysymykset, jotka oikeuttavat valitusluvan myöntämisen, liittyvät Pariisin yleissopimuksen tulkintaan. Käsiteltävässä asiassa EUIPO väittää, että unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi kyseistä yleissopimusta virheellisesti. Pariisin yleissopimuksessa ei anneta etuoikeutta aiempaan patenttihakemukseen perustuvalle myöhemmälle mallihakemukselle. Siihen ei myöskään sisällä yleissääntöä, jonka mukaan etuoikeusaika riippuu aiemman oikeuden luonteesta. Tästä herää kysymys, mitä unionin tuomioistuimen olisi käytettävä ohjenuoranaan Pariisin yleissopimuksen ja muiden kansainvälisten sopimusten tulkinnassa.

IV Asian tarkastelu

44. EUIPO, jota komissio tukee, esittää yhden ainoan valitusperusteen, joka koskee asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohdan rikkomista. Tämä ainoa valitusperuste jakautuu kolmeen väitteeseen. Ensimmäisen väitteen mukaan unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi asetusta N:o 6/2002 contra legem. Toisen väitteen mukaan unionin yleinen tuomioistuin antoi Pariisin yleissopimukselle välittömän oikeusvaikutuksen unionin oikeuden vastaisesti. Kolmannen väitteen mukaan unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi virheellisesti Pariisin yleissopimusta ja patenttiyhteistyösopimusta.

45. EUIPO:n kaksi ensimmäistä väitettä koskevat Pariisin yleissopimuksen sovellettavuutta unionin tuomioistuimissa, mitä käsittelen jäljempänä A jaksossa. Argumentointiin liittyvistä syistä käsittelen niitä päinvastaisessa järjestyksessä. Sen jälkeen tarkastelen B jaksossa kyseisen yleissopimuksen tulkintaa.

A Pariisin yleissopimuksen sovellettavuus unionin tuomioistuimissa

46. Aluksi on aiheellista todeta, että oikeussääntöä voidaan soveltaa asiassa eri tavoin.[20] Se pystyy tarjoamaan tiettyyn seikkaan ratkaisun suoraan itse eikä muiden säännösten välityksellä, tai sitä voidaan käyttää jättämällä soveltamatta muita säännöksiä, jotka ovat esteenä sovellettavalle säännökselle. Tätä kutsutaan unionin oikeudessa välittömäksi oikeusvaikutukseksi. Oikeussääntöä voidaan myös soveltaa välillisesti, jos se esimerkiksi ohjaa toisen sovellettavan oikeussäännön tulkintaa. Tätä kutsutaan unionin oikeudessa välilliseksi oikeusvaikutukseksi tai tulkintavaikutukseksi. Seuraavan tarkastelun yhteydessä on tärkeää ymmärtää, että nämä kaksi johtavat samaan lopputulokseen. Jos esimerkiksi riita-asian ratkaistaan suoraan direktiivin perusteella, lopputulos on sama kuin jos sama riita-asia ratkaistaan sellaisen kansallisen säännöksen perusteella, jota tulkitaan kyseisen direktiivin mukaisesti.

47. EUIPO ja komissio väittävät, ettei Pariisin yleissopimuksella ole välitöntä oikeusvaikutusta. Kumpikaan niistä ei sulje pois sen tulkintavaikutuksen mahdollisuutta, mutta ne katsovat, ettei se ole mahdollinen tässä tapauksessa, koska se edellyttäisi asetuksen N:o 6/2002 contra legem

[20] Ks. tältä osin julkisasiamies Cruz Villalónin ratkaisuehdotus Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:359, 35 kohta).

-tulkintaa. Tämän tarkastelun ensimmäisessä osassa ehdotan, että kansainvälistä sopimusta joko voidaan soveltaa (sekä suoraan että välillisesti) tai ei voida soveltaa (suoraan tai välillisesti) unionin tuomioistuimissa. Pariisin yleissopimusta voidaan nähdäkseni soveltaa, minkä vuoksi tarkasteluni toisessa osassa käsittelen EUIPO:n esille tuomaa kysymystä yhdenmukaisen tulkinnan rajoista.

1. Pariisin yleissopimuksen välitön oikeusvaikutus ja tulkintavaikutus

48. EUIPO, jota komissio tukee, väittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen korvatessaan asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohdan Pariisin yleissopimuksen (virheellisesti tulkituilla) määräyksillä. Tämä tarkoittaa Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan välittömän oikeusvaikutuksen tunnustamista unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön vastaisesti. EUIPO:n mukaan Pariisin yleissopimuksen välittömän oikeusvaikutuksen puuttuminen seuraa myös sen 25 artiklasta, ja välittömän oikeusvaikutuksen edellytykset (ehdoton ja riittävän täsmällinen oikeussääntö) eivät joka tapauksessa täyty.

49. KaiKai ei tarkastele Pariisin yleissopimuksen mahdollista välitöntä oikeusvaikutusta mutta väittää, että unionin yleinen tuomioistuin ainoastaan tunnusti Pariisin yleissopimuksen tulkintavaikutuksen, kun se täytti asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohdassa olevan aukon tukeutumalla kyseisen yleissopimuksen 4 artiklaan.

50. Millainen vaikutus Pariisin yleissopimuksen kaltaisella kansainvälisellä sopimuksella voi olla unionin tuomioistuimissa?

51. Ensinnäkin kysymys siitä, miten kansainvälistä sopimusta voidaan soveltaa unionissa, tulee esille vain, jos kyseinen sopimus on osa unionin oikeusjärjestystä. Kansainvälinen sopimus on lähtökohtaisesti osa unionin oikeusjärjestystä, jos unioni on sen sopimuspuoli.[21] Kun kansainvälisestä sopimuksesta on tullut osa unionin oikeusjärjestystä, se sitoo unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita[22] ja on ensisijainen unionin johdetun oikeuden säädöksiin nähden.[23]

52. Unioni ei ole Pariisin yleissopimuksen sopimuspuoli. Kaikki unionin jäsenvaltiot ovat sen sopimuspuolia, mutta tämä itsessään ei tarkoita, että Pariisin yleissopimus olisi myös osa unionin oikeusjärjestystä ja sitoisi sen toimielimiä.

53. EU on kuitenkin sopimuspuolena teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehdyssä sopimuksessa (jäljempänä TRIPS-sopimus),[24] joka on yksi Maailman kauppajärjestön (WTO) sopimuksista. TRIPS-sopimuksessa itsessään ei säännellä etuoikeuksia. Sen 2 artiklan 1 kohdassa määrätään pikemminkin seuraavaa:

”Tämän sopimuksen II, III ja IV osien osalta jäsenten tulee mukauttaa lainsäädäntönsä Pariisin yleissopimuksen (1967) 1–12 ja 19 artiklan mukaiseksi.”

21 Unionin tuomioistuin totesi tämän jo vuonna 1974. Ks. tuomio 30.4.1974, Haegeman (181/73, EU:C:1974:41, 4 ja 5 kohta).

22 SEUT 216 artiklan 2 kohta.

23 Ks. esim. tuomio 3.6.2008, Intertanko ym. (C-308/06, EU:C:2008:312, 42 kohta).

24 Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen, joka on allekirjoitettu Marrakechissa 15.4.1994 ja hyväksytty Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL 1994, L 336, s. 1), liitteessä 1 C oleva sopimus.

54. Siten voitaisiin päätellä, että unionin on tunnustettava etuoikeudet samalla tavalla kuin tällaiset oikeudet tunnustetaan Pariisin yleissopimuksessa.[25] Pariisin yleissopimuksen 4 artikla, joka on merkityksellinen käsiteltävän asian kannalta, sitoo näin ollen unionia sen TRIPS-sopimuksen mukaisten velvoitteiden kautta.[26]

55. Tämä ei edelleenkään ratkaise kysymystä siitä, voiko KaiKain kaltainen osapuoli vedota unionin tuomioistuimissa Pariisin yleissopimuksen 4 artiklaan suoraan tai sovellettavan unionin oikeuden tulkitsemiseksi.

56. Se, onko oikeussäännöllä välitön oikeusvaikutus, riippuu paitsi sen selkeydestä myös sääntely-yhteydestä. Unionin tuomioistuin onkin vakiintuneessa oikeuskäytännössään katsonut, että direktiivin säännöksellä, vaikka se olisikin riittävä selkeä ja ehdoton, ei voi olla välitöntä oikeusvaikutusta yksityisten välisen oikeusriidan ratkaisemisessa.[27]

57. Samalla tavalla kansainvälisen sopimuksen välitön oikeusvaikutus riippuu paitsi niiden määräysten selkeydestä, joilla on tarkoitus antaa oikeuksia yksityisille, myös kyseisen sopimuksen luonteesta.[28]

58. Perussopimukset eivät ole lähtökohtaisesti esteenä sille, että kansainvälisillä sopimuksilla katsotaan olevan välitön oikeusvaikutus. Unionin tuomioistuin on esimerkiksi katsonut useilla assosiaatiosopimuksilla olevan välitön oikeusvaikutus riippumatta siitä, valmisteltiinko niillä valtiota tulevaa unionin jäsenyyttä varten[29] vai ei.[30] Unionin tuomioistuin on myös tunnustanut muiden kahdenvälisten sopimusten, kuten Yhdysvaltojen kanssa tehdyn Avoin taivas -sopimuksen,[31] ja joidenkin monenvälisten sopimusten, kuten Jaundén ja Lomén yleissopimusten[32] sekä Välimeren suojelemista maalta peräisin olevalta pilaantumiselta koskevan pöytäkirjan,[33] määräysten välittömän oikeusvaikutuksen.

[25] Tämä eroaa unionin velvollisuudesta olla rajoittamatta jäsenvaltioille Pariisin yleissopimuksen sopimuspuolina kuuluvia velvoitteita. Velvollisuus olla rajoittamatta näitä velvoitteita seuraa TRIPS-sopimuksen 2 artiklan 2 kohdasta, jossa määrätään, että mikään, mitä kyseisessä sopimuksessa on määrätty, ei rajoita niitä velvoitteita, joita jäsenillä on toisiaan kohtaan Pariisin yleissopimuksen nojalla. Unionin tuomioistuin totesi tällaisen unionin velvollisuuden olla rajoittamatta esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyritysten suojaamisesta tehdyn Rooman yleissopimuksen, jonka sopimuspuolia jäsenvaltiot ovat mutta Euroopan unioni ei ole, nojalla jäsenvaltioille kuuluvia velvoitteita. Sen mukaan unionilla on tällainen velvollisuus WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen, jonka sopimuspuoli EU on, 1 artiklan 1 kappaleen nojalla. Ks. tuomio 15.3.2012, SCF Consorzio Fonografici (C-135/10, EU:C:2012:140, 50 kohta).

[26] Ks. analogisesti tuomio 15.11.2012, Bericap Záródástechnikai (C-180/11, EU:C:2012:717, 70 kohta). Tällainen käsitys ilmaistiin myös valituslautakunnan käsiteltävässä asiassa tekemän päätöksen 15 kohdassa: ”EU:n osalta, joka ei ole Pariisin yleissopimuksen sopimuspuoli hallitustenvälisenä järjestönä mutta on WTO:n jäsen, Pariisin yleissopimuksen 4 artiklaa sovelletaan vastaavasti TRIPS-sopimuksen 2 artiklan 1 kohdan nojalla.”

[27] Yhteisöjen tuomioistuin määritti horisontaalisen välittömän oikeusvaikutuksen lähtökohtaisen puuttumisen 26.2.1986 antamassaan tuomiossa Marshall (152/84, EU:C:1986:84, 48 kohta) ja 14.7.1994 antamassaan tuomiossa Faccini Dori (C-91/92, EU:C:1994:292, 20 kohta), ja tämä kanta on vahvistettu lukuisissa myöhemmissä asioissa. Ks. esim. tuomio 24.1.2012, Dominguez (C-282/10, EU:C:2012:33, 37 kohta) ja tuomio 18.1.2022, Thelen Technopark Berlin (C-261/20, EU:C:2022:33, 32 kohta).

[28] Ks. mm. tuomio 8.3.2011, Lesoochranárske zoskupenie (C-240/09, EU:C:2011:125, 45 kohta).

[29] Unionin tuomioistuin on siten esimerkiksi katsonut, että unionin ja kolmansien maiden välisillä assosiaatiosopimuksilla, joilla yksityisille annettiin sijoittautumisoikeuksia, joihin heidän oli mahdollista vedota tuomioistuimessa, oli välitön oikeusvaikutus. Ks. tältä osin tuomio 27.9.2001, Gloszczuk (C-63/99, EU:C:2001:488, 30–38 kohta) ja tuomio 20.11.2001, Jany ym. (C-268/99, EU:C:2001:616, 26 ja 28 kohta).

[30] Ks. esim. tuomio 12.4.2005, Simutenkov (C-265/03, EU:C:2005:213, 20–29 kohta) (joka koskee Venäjän kanssa tehdyn kumppanuussopimuksen määräyksiä) ja tuomio 24.11.2016, SECIL (C-464/14, EU:C:2016:896, 99–109 ja 131–137 kohta) (joka koskee Tunisian ja Libanonin kanssa tehtyjen assosiaatiosopimusten määräyksiä).

[31] Ks. tuomio 21.12.2011, Air Transport Association of America ym. (C-366/10, EU:C:2011:864, 79–84 kohta). Saman tuomion 73–78 kohdassa unionin tuomioistuin totesi, että ilmastonmuutosta koskevalla Kioton pöytäkirjalla voisi lähtökohtaisesti olla välitön oikeusvaikutus, mutta katsoi, ettei sen asian kannalta merkityksellisillä määräyksillä ole tällaista vaikutusta, koska ne eivät olleet ehdottomia ja riittävän täsmällisiä.

[32] Ks. tuomio 12.12.1995, Chiquita Italia (C-469/93, EU:C:1995:435, 34 ja 35 kohta).

[33] Ks. tuomio 15.7.2004, Pêcheurs de l’étang de Berre (C-213/03, EU:C:2004:464, 39–47 kohta).

59. Sitä vastoin WTO-sopimusten luonne eikä niiden epäselvä sanamuoto oli pääasiallisena vaikuttimena oikeuskäytäntöön, jossa lähtökohtaisesti suljettiin pois niiden välitön oikeusvaikutus. [34]

60. Unionin tuomioistuin on WTO-järjestelmää koskevan oikeuskäytännön valossa myös lähtökohtaisesti katsonut, ettei TRIPS-sopimuksella ole välitöntä oikeusvaikutusta. [35]

61. Koska Pariisin yleissopimuksen tietyistä määräyksistä on tullut osa unionin oikeutta ja ne sitovat unionia TRIPS-sopimuksen välityksellä, on mahdollista katsoa, ettei tällaisilla määräyksillä pitäisi lähtökohtaisesti myöskään katsoa olevan välitöntä oikeusvaikutusta.

62. WTO-sopimusten luonne, jonka huomioon ottaen unionin tuomioistuin lähtökohtaisesti torjui niiden välittömän oikeusvaikutuksen, liittyi joustavuutta ja vastavuoroisuutta koskeviin velvoitteisiin, joihin unioni on sitoutunut muihin sopimuspuoliin nähden. WTO-järjestelmä on joustava siinä mielessä, että sen määräyksiä voidaan kiertää, ja se mahdollistaa erilaisia neuvotteluratkaisuja sopimuspuolten välisten erimielisyyksien ratkaisemiseksi. [36] Tämän joustavuuden ansiosta unionin poliittiset toimielimet, kuten muutkin WTO-sopimusten sopimuspuolet, voivat valita ratkaisuja, jotka eivät ole WTO:n vaatimusten mukaisia unionin tuomioistuimen näkemyksen mukaan. Salliakseen tällaisen poliittisen liikkumavaran unionin tuomioistuin katsoi, ettei sen pitäisi valvoa unionin lainsäädännön pätevyyttä WTO:n oikeuden valossa. Unionin tuomioistuin on käyttänyt välittömän oikeusvaikutuksen oikeudellista käsitettä sen sijaan, että se olisi ilmaissut tämän valinnan eräänlaisena tietoisena itsehillintänä, jonka tarkoituksena on kunnioittaa WTO:n sisäistä toimivallanjakoa. Syynä siihen, että unionin tuomioistuin kieltäytyi lähtökohtaisesti tunnustamasta WTO:n oikeuden välitöntä oikeusvaikutusta, ei mielestäni kuitenkaan ollut pyrkimys evätä yksityisiltä mahdollisuutta vedota kansainvälisiin sopimuksiin tuomioistuimessa, vaan sillä pyrittiin pikemminkin antamaan unionin toimielimille poliittista liikkumavaraa. [37]

63. Unionin tuomioistuin on kuitenkin käyttänyt unionin lainsäädännön laillisuusvalvontaa koskevaa toimivaltaansa WTO:n oikeuden osalta, kun se katsoi, ettei unionin lainsäätäjän aikomuksena ollut käyttää WTO-järjestelmään sisäänrakennettua poliittista joustoa. Tällaisessa tilanteessa laillisuusvalvonta ei heikentäisi WTO:n tasolla tarvittavaa poliittista harkintavaltaa. [38]

64. Näin ollen voidaan erottaa kaksi erilaista tilannetta, joista WTO:n oikeuden suora sovellettavuus riippuu. Ensimmäinen tilanne, jota edustavat tuomion Nakajima [39] kaltaiset asiat, on se, jossa unionin tuomioistuin katsoo, että asiaa koskeva unionin lainsäädäntö annettiin WTO:hon perustuvan sitoumuksen täytäntöönpanemiseksi. Täytäntöönpanolla tarkoitetaan

[34] Jo 12.12.1972 annetussa tuomiossa International Fruit Company ym. (21/72–24/72, EU:C:1972:115, 18 ja 27 kohta) yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että vaikka tullitariffeja ja kauppaa koskeva yleissopimus (GATT) sitoo yhteisöjen toimielimiä, sen määräykset eivät ole luonteeltaan sellaisia, että ne tuottaisivat yksityisille oikeussubjekteille oikeuksia. Yhteisöjen tuomioistuin totesi 23.11.1999 antamassaan tuomiossa Portugali v. neuvosto (C-149/96, EU:C:1999:574, 47 kohta), että WTO:n perustaminen ei muuttanut GATT-sopimuksen tai muiden WTO:n soveltamisalaan kuuluvien sopimusten luonnetta.

[35] Ks. esim. tuomio 14.12.2000, Dior ym. (C-300/98 ja C-392/98, EU:C:2000:688, 44 kohta); tuomio 25.10.2007, Develey v. SMHV (C-238/06 P, EU:C:2007:635, 39 kohta) ja tuomio 15.3.2012, SCF Consorzio Fonografici (C-135/10, EU:C:2012:140, 46 kohta).

[36] Ks. esim. GATT-sopimuksesta tuomio 12.12.972, International Fruit Company ym. (21/72–24/72, EU:C:1972:115, 21 kohta) ja tuomio 5.10.1994 (C-280/93, EU:C:1994:367, 106–109 kohta). WTO-sopimuksista yleisesti ks. tuomio 23.11.1999, Portugali v. neuvosto (C-149/96, EU:C:1999:574, 36–42 kohta).

[37] Ks. ratkaisuehdotukseni Changmao Biochemical Engineering v. komissio (C-123/21 P, EU:C:2022:890, 37–43, 56 ja 57 kohta). Kyseisessä asiassa ei ole vielä annettu tuomiota.

[38] Ks. tältä osin ratkaisuehdotukseni Changmao Biochemical Engineering v. komissio (C-123/21 P, EU:C:2022:890, 46, 59 ja 60 kohta).

[39] Ks. tuomio 7.5.1991, Nakajima v. neuvosto (C-69/89, EU:C:1991:186; jäljempänä tuomio Nakajima). Ks. myös tuomio 22.6.1989, Fediol v. komissio (70/87, EU:C:1989:254).

tässä paitsi tilannetta, jossa WTO-velvoite edellyttää täytäntöönpanotoimia, myös tilanteita, joissa unionin lainsäätäjä päätti yhdenmukaistaa lainsäädäntönsä (nykyisen tai uuden) WTO-sitoumustensa kanssa. Toinen tilanne, jota edustavat tuomion Rusal Armenal [40] kaltaiset asiat, on se, jossa unionin tuomioistuin pitää mahdollisena, että unionin lainsäätäjä olisi WTO-velvoitteistaan huolimatta saattanut haluta ottaa käyttöön erityisen unionin ratkaisun. Tämä ei tarkoita, ettei unionin ratkaisu olisi WTO:n oikeuden mukainen, vaan tarkoittaa ainoastaan sitä, että se otetaan käyttöön yrittämättäkään mukautua WTO-velvoitteisiin.

65. Nämä kaksi tilannetta ovat toisensa pois sulkevia. Toisin sanoen, kuten olen jo toisaalla [41] todennut, sovelletaan joko tuomiota Nakajima tai tuomiota Rusal Armenal.

66. Käsiteltävässä asiassa komissio väittää, ettei asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohdasta voida päätellä, että unionin lainsäätäjän aikomuksena oli tehdä Pariisin yleissopimuksen 4 artiklasta etuoikeusaikoja koskeva unionin normi, johon voidaan vedota yhteisömallihakemusten osalta. [42] Unioni otti sen sijaan käyttöön oman ratkaisun: yhteisömallia hakiessaan henkilö voi vedota aiempaan mallia tai hyödyllisyysmallia koskevaan hakemukseen perustuvaan etuoikeuteen kuuden kuukauden ajan. Kuten EUIPO väitti, unionin lainsäätäjä sulki siten tarkoituksellisesti pois muunlaiset aiemmat hakemukset, myös patenttihakemukset. Sen näkemyksen mukaan tämä ratkaisu on Pariisin yleissopimuksen mukainen, mutta vaikka näin ei olisikaan, tällä ei olisi merkitystä, koska siinä ilmaistaan unionin lainsäätäjän selkeä tahto ja unionin tuomioistuin toimisi sen vastaisesti, jos se soveltaisi toisenlaista ratkaisua. Toisin sanoen kyseessä on tuomion Rusal Armenal kaltainen eikä tuomion Nakajima kaltainen tilanne. Näin ollen ei ole mitään syytä katsoa, että Pariisin yleissopimuksella on välitön oikeusvaikutus.

67. Olen tästä eri mieltä. Asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohdan olisi tulkittava ilmentävän unionin lainsäätäjän aikomusta yhdenmukaistaa se Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan kanssa. Ensinnäkin asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan sanamuoto on käytännössä sama kuin Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan, minkä unionin tuomioistuin on myöntänyt. [43] Tämä viittaa siihen, että lainsäätäjän aikomuksena oli yhdenmukaistaa asetus N:o 6/2002 kyseisen kansainvälisen sopimuksen kanssa. [44] Toiseksi hyödyllisyysmallin sisällyttäminen kyseiseen säännökseen mallin ohella vaikuttaa ilmentävän unionin lainsäätäjän aikomusta panna täytäntöön Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan E kappaleen 1 kohta. Tämä vaikuttaa käyvän ilmi myös asetuksen N:o 6/2002 valmisteluasiakirjoista, joissa komissio muutti alkuperäistä ehdotustaan mukauttaakseen sitä Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan E kappaleen 1 kohtaan. [45]

68. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen katson, että käsiteltävän asian olosuhteissa Pariisin yleissopimuksen, joka sisällytettiin unionin oikeuteen TRIPS-sopimuksen välityksellä, luonne ei estä sen välitöntä oikeusvaikutusta. Asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohdalla unionin lainsäätäjän tarkoituksena oli yhdenmukaistaa unionin mallilainsäädäntö Pariisin

[40] Ks. tuomio 16.7.2015, komissio v. Rusal Armenal (C-21/14 P, EU:C:2015:494; jäljempänä tuomio Rusal Armenal).

[41] Ks. ratkaisuehdotukseni Changmao Biochemical Engineering v. komissio (C-123/21 P, EU:C:2022:890, 64 kohta).

[42] Komissio rinnastaa tältä osin asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohdan sen 25 artiklan 1 kohdan g alakohtaan, jossa viitataan nimenomaisesti Pariisin yleissopimuksen 6 b artiklaan, mikä on sen mukaan osoitus aikomuksesta panna kyseinen yleissopimuksen määräys täytäntöön.

[43] Ks. tuomio 5.7.2018, Mast-Jägermeister v. EUIPO (C-217/17 P, EU:C:2018:534, 56 kohta).

[44] Ks. tältä osin tuomio 20.1.2022, komissio v. Hubei Xinyegang Special Tube (C-891/19 P, EU:C:2022:38, 30 ja 34 kohta), jossa unionin tuomioistuin katsoi, että unionin lainsäädännön ja kansainvälisen sopimuksen sanamuodon samankaltaisuudesta voitiin päätellä, että unionin lainsäätäjän tarkoituksena oli panna täytäntöön kyseinen kansainvälinen sopimus.

[45] Ks. komission muutettu ehdotus neuvoston asetukseksi yhteisömallista (KOM(2000) 660 lopullinen, 20.10.2000, Perustelut, IV osasto, 2 jakso: Etuoikeus (”43 artiklan uudella 1 a kohdalla varmistetaan, että asetus yhteisömalleista vastaa Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan E kappaletta.”).

yleissopimuksen mukaiseksi etuoikeuksien olemassaolon ja pituuden osalta. Käsiteltävä asia on siten rinnastettavissa tuomiossa Nakajima tarkasteltuun tilanteeseen eikä tuomiossa Rusal Armenal kyseessä olleeseen tilanteeseen.

69. En myöskään yhdy EUIPO:n ja komission esittämiin väitteisiin, joiden mukaan Pariisin yleissopimuksen 25 artiklan 1 kohta on esteenä sen välittömälle oikeusvaikutukselle. Kyseisessä määräyksessä, jonka otsikko on ”Sopimuksen täytäntöönpano kansallisella tasolla”, todetaan seuraavaa: ”Valtio, joka on tullut tämän yleissopimuksen osapuoleksi, sitoutuu, lainsäädäntönsä mukaisesti, toteuttamaan ne toimenpiteet, jotka ovat välttämättömiä tämän yleissopimuksen soveltamisen turvaamiseksi.” Kyseisessä määräyksessä edellytetään käsittääkseni yksinkertaisesti, että sopimuspuolet tekevät perustuslakiensa mukaisesti sen, mikä on välttämätöntä. Maille, joiden perustuslaissa kansallisen oikeusjärjestyksen suhde kansainväliseen oikeuteen on ensisijaisesti dualistinen, tämä voi tarkoittaa Pariisin yleissopimuksen sisällyttämistä kansalliseen oikeuteen panemalla se täytäntöön. Kuten olen jo selittänyt, perussopimukset eivät kuitenkaan ole lähtökohtaisesti esteenä unionia sitovien kansainvälisten sopimusten välittömälle oikeusvaikutukselle. Vaikka jotkin Pariisin yleissopimuksen määräykset saattavat todellakin edellyttää unionin lainsäätäjältä lisävalintojen tekemistä, niillä määräyksillä, jotka eivät edellytä lisävalintoja, voi olla välitön oikeusvaikutus. Koska unionin lainsäätäjän aikomuksena ei ollut hyödyntää TRIPS-sopimuksen joustavaa luonnetta vaan se päätti yhdenmukaistaa etuoikeuksia koskevan lainsäädäntönsä Pariisin yleissopimuksessa tarjottavien ratkaisujen mukaiseksi, näiden Pariisin yleissopimuksen määräysten välitön oikeusvaikutus riippuu siten siitä, täyttävätkö ne riittävää täsmällisyyttä ja ehdottomuutta koskevat tavanomaiset edellytykset. Käsittelen Pariisin yleissopimuksen asiaa koskevien määräysten tulkintaa tämän ratkaisuehdotuksen 94–140 kohdassa.

70. Sitä ennen on tarpeen tarkastella erästä toista kysymystä. KaiKai väittää, että täyttämällä lainsäädännössä olevan aukon unionin yleinen tuomioistuin ei antanut Pariisin yleissopimukselle välitöntä oikeusvaikutusta vaan pikemminkin tulkintavaikutuksen. Tältä osin olen samaa mieltä KaiKain kanssa. EUIPO:n väite, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, koska se antoi (virheellisesti tulkitulle) Pariisin yleissopimukselle välittömän oikeusvaikutuksen, olisi näin ollen hylättävä ei sen vuoksi, ettei kyseisellä yleissopimuksella ole välitöntä oikeusvaikutusta käsiteltävässä asiassa, vaan sen vuoksi, ettei unionin yleinen tuomioistuin soveltanut sitä suoraan ja käytti sitä sen sijaan tulkinnallisiin tarkoituksiin.

71. Vaikka EUIPO kiistää Pariisin yleissopimuksen välittömän oikeusvaikutuksen mahdollisuuden, se ei vastusta sen mahdollista tulkintavaikutusta. Tästä herää seuraava kysymys:

72. Jos, kuten EUIPO ja komissio väittävät, olemme nimittäin tuomiossa Rusal Armenal tarkastellun kaltaisessa tilanteessa eikä Pariisin yleissopimuksella pitäisi katsoa olevan välitöntä oikeusvaikutusta TRIPS-sopimuksessa unionin toimielimille jätetyn poliittisen liikkumavaran – myös mahdollisuuden poiketa Pariisin yleissopimuksen vaatimuksista yhteisömalleja koskevan sääntelyn yhteydessä – turvaamiseksi, miksi unionin tuomioistuimen pitäisi ylipäätään pyrkiä tulkitsemaan asiaa koskevaa unionin lainsäädäntöä Pariisin yleissopimuksen mukaisesti?

73. Kuten alussa muistutin (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 46 kohta), jos unionin tuomioistuin tulkitsee unionin lainsäädäntöä menestyksellisesti kansainvälisen sopimuksen mukaisesti, lopputulos on sama kuin jos kyseiselle sopimukselle annettaisiin välitön oikeusvaikutus. Kun unionin tuomioistuin kieltäytyi tunnustamasta välitöntä oikeusvaikutusta turvatakseen kansainvälisestä velvoitteesta poikkeamiseksi unionin toimielimille jätetyn poliittisen liikkumavaran, samat syyt puoltavat myös yhdenmukaisesta tulkinnasta pidättäytymistä.

74. Kansallisten tuomioistuinten tapauksessa yhdenmukaista tulkintaa koskeva velvollisuus on laaja velvollisuus tehdä kaikki mahdollinen unionin oikeudessa edellytettävän lopputuloksen saavuttamiseksi tulkitsemalla kansallista lainsäädäntöä.[46] Yhdenmukaista tulkintaa koskeva velvollisuus koskee paitsi unionin oikeuden (yleensä direktiivin) täytäntöönpanemiseksi annettuja kansallisia säännöksiä myös kaikkia muita kansallisia säännöksiä, jo olemassa olevat mukaan luettuina.[47]

75. Tämä tarkoittaa, että jos tätä sovelletaan unionin lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten väliseen suhteeseen, yhdenmukaista tulkintaa koskevaa velvollisuutta sovellettaisiin kaikkeen unionin lainsäädäntöön riippumatta siitä, onko se annettu nimenomaisesti kansainvälisen sopimuksen täytäntöönpanemiseksi. Toisin sanoen unionin tuomioistuimet olisivat velvollisia tulkitsemaan unionin lainsäädäntöä kansainvälisen sopimuksen mukaisesti paitsi tuomiossa Nakajima myös tuomiossa Rusal Armenal tarkastellun kaltaisessa tilanteessa. Jos unionin tuomioistuimilla olisi tällainen velvollisuus tehdä kaikki mahdollinen antaakseen unionin lainsäädännölle saman merkityksen kuin se, jota kansainvälisessä sopimuksessa edellytetään, huolimatta välittömän oikeusvaikutuksen lähtökohtaisesti poissulkemisesta, tämä olisi ristiriidassa kyseisen poissulkemisen tarkoituksen kanssa.

76. Kun tätä sovelletaan käsiteltävään asiaan, jos syynä Pariisin yleissopimuksen välittömän oikeusvaikutuksen poissulkemiselle on se, että unionin lainsäätäjälle annetaan mahdollisuus säätää, ettei aiempaa patenttihakemusta voida käyttää perusteena etuoikeuksien vaatimiselle myöhemmän yhteisömallin osalta, ei ole kovinkaan järkevää, että unionin tuomioistuimen edellytetään kuitenkin tulkitsevan asetusta N:o 6/2002 tällaiseen lopputulokseen pääsemiseksi.

77. Jos unionin tuomioistuin ei yhdy arviointiini, jonka mukaan Pariisin yleissopimuksella voi olla välitön oikeusvaikutus käsiteltävässä asiassa, koska unionin lainsäätäjän aikomuksena ei ollut yhdenmukaistaa asetusta N:o 6/2002 kyseisen yleissopimuksen kanssa vaan se otti sen sijaan käyttöön erityisen unionin ratkaisun (joka mahdollisesti on tai ei ole Pariisin yleissopimuksen mukainen), sen olisi näin ollen todettava, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen edes yrittäessään tällaista yhdenmukaista tulkintaa. Sekä välitön oikeusvaikutus että yhdenmukaista tulkintaa koskeva velvollisuus ovat nähdäkseni poissuljettuja tuomiossa Rusal Armenal tarkastellun kaltaisessa tilanteessa. Unionin lainsäädännössä olevan aukon paikkaamisen Pariisin yleissopimuksen mukaisella ratkaisulla olisi oltava tällaisessa tapauksessa poissuljettua. Kuten seuraavassa jaksossa osoitan, yhdenmukainen tulkinta on erityinen tulkintamenetelmä, joka edellyttää luovuutta sen kohteena olevan oikeussäännön (tässä Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan) edellyttämän tuloksen saavuttamiseksi. Sitä olisi näin ollen käytettävä ainoastaan tuomiossa Nakajima tarkastellun kaltaisessa tilanteessa.

78. Tästä pääsenkin seuraavaan EUIPO:n esittämään väitteeseen, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin ylitti yhdenmukaisen tulkinnan rajat.

[46] Ks. esim. tuomio 5.10.2004, Pfeiffer ym. (C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:584, 119 kohta); tuomio 24.1.2012, Dominguez (C-282/10, EU:C:2012:33, 27 kohta) ja tuomio 6.11.2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (C-684/16, EU:C:2018:874, 59 kohta).

[47] Ks. esim. tuomio 13.11.1990, Marleasing (C-106/89, EU:C:1990:395, 8 kohta) ja tuomio 10.3.2011, Deutsche Lufthansa (C-109/09, EU:C:2011:129, 52 kohta).

2. Yhdenmukaista tulkintaa koskevan velvollisuuden rajat

79. EUIPO väittää, että unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohtaa contra legem. Se lisäsi kyseisen säännöksen sanamuotoon käsitteet ”patentti” ja ”12 kuukautta”, vaikka sen yksiselitteisessä sanamuodossa mainitaan ainoastaan mallit ja hyödyllisyysmallit ja kuuden kuukauden etuoikeusaika.

80. KaiKai kiistää, että asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohta olisi tyhjentävä. Sen näkemyksen mukaan unionin yleinen tuomioistuin totesi perustellusti, että säännöksessä oli aukko, joka oli paikattava, ja että kyseiseen säännökseen ei sisälly erityissääntöjä patenttihakemukseen perustuvan etuoikeusajan pituudesta. Niinpä KaiKai korosti istunnossa, että tässä tapauksessa ei ole kyse contra legem -tulkinnasta; asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohdan sanamuodossa ei suljeta pois muiden immateriaalioikeustyyppien käyttämistä etuoikeuden perusteena.

81. Unionin sisäisessä asiayhteydessä unionin tuomioistuin on tuomiosta Pupino [48] alkaen katsonut, ettei kansallisten tuomioistuinten velvollisuus löytää unionin oikeuden mukaisia ratkaisuja saa johtaa kansallisen oikeuden contra legem -tulkintaan. Unionin tuomioistuin ei ole vielä selittänyt tämän rajoituksen merkitystä. EUIPO näyttää kuitenkin ymmärtävän sen siten, etteivät tuomioistuimet voi antaa oikeussäännön selvän ja yksiselitteisen sanamuodon vastaisia ratkaisuja. [49]

82. Tämä huomioon ottaen EUIPO väittää, että unionin lainsäätäjä on säännellyt tyhjentävästi ja selkeästi tilanteet, joissa etuoikeuteen voidaan vedota myöhemmän yhteisömallia koskevan hakemuksen osalta; patenttihakemukset eivät kuulu niihin. [50] Kyseisessä säännöksessä ei ole lainaukkoa. Löytämällä tällaisen lainaukon unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohtaa contra legem.

83. Se, merkitseekö tällaisen lainaukon löytäminen contra legem -tulkintaa vai ei, riippuu nähdäkseni siitä tulkinnallisesta asiayhteydestä, jossa tuomioistuin toimii. Jos Pariisin yleissopimusta, joka sitoo unionia TRIPS-sopimuksen välityksellä, ei olisi olemassa tai se olisi merkityksetön, [51] unionin yleisellä tuomioistuimella ei olisi mitään syytä tulkita lainaukkoa. Lainaukon löytäminen voisi kuitenkin olla ratkaisu, jos asiayhteyden muodostaa yhdenmukainen tulkinta Pariisin yleissopimuksen kanssa. Yhdenmukainen tulkinta on tulkinta, jolla pyritään paitsi määrittämään oikeussäännön merkitys myös löytämään tulkittavan oikeussäännön vaatimuksia vastaava erityinen ratkaisu.

84. Asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohdan sanamuodon perusteella EUIPO väittää, että kyseisessä säännöksessä on säädetty selvästi ja yksiselitteisesti, etteivät patenttihakemukset voi olla pätevä peruste etuoikeudelle. Onko asia todellakin näin? Kuten KaiKai väitti, asetuksessa N:o 6/2002 ei tosiasiallisesti ole yhtään säännöstä, jossa patenttihakemukset suljettaisiin nimenomaisesti pois. Kuten kauneus on katsojan silmissä, yksiselitteisyyden taso on tulkitsijan silmissä.

[48] Ks. tuomio 16.6.2005 (C-105/03, EU:C:2005:386, 47 kohta). Ks. myös esim. tuomio 1.8.2022, Sea Watch (C-14/21 ja C-15/21, EU:C:2022:604, 84 kohta) ja tuomio 27.4.2023, M.D. (Maahantulokielto Unkariin) (C-528/21, EU:C:2023:341, 99 kohta).

[49] EUIPO viittaa tässä yhteydessä 8.12.2005 annettuun tuomioon EKP v. Saksa (C-220/03, EU:C:2005:748, 31 kohta) ja 28.2.2008 annettuun tuomioon Carboni e derivati (C-263/06, EU:C:2008:128, 48 kohta).

[50] Tämä näkemys ilmaistaan myös rekisteröityjen yhteisömallien tutkinnasta 31.3.2023 annettujen EUIPO:n ohjeiden (jäljempänä EUIPO:n ohjeet) ja tosiseikkojen tapahtuma-aikaan voimassa olleen, 1.10.2018 päivätyn version, 6.2.1.1 kohdassa: ”Aiempaan patenttihakemukseen perustuvaa etuoikeutta koskeva vaatimus hylätään lähtökohtaisesti. – –”

[51] Pariisin yleissopimus on mielestäni todellakin merkityksetön tulkinnan kannalta, jos on olemassa peruste sen välittömän oikeusvaikutuksen poissulkemiselle.

85. Asetuksen N:o 6/2002 41 artiklan 1 kohdassa mainitaan nimittäin nimenomaisesti ainoastaan kahdentyyppiset aiemmat hakemukset – a) mallia koskevat hakemukset ja b) hyödyllisyysmalleja koskevat hakemukset. Erikseen tarkasteltuna sen perusteella voitaisiin katsoa, että unionin lainsäätäjä ”unohti” sääntelystä aiemmat patenttihakemukset.

86. Jos asetusta N:o 6/2002 kuitenkin tarkastellaan Pariisin yleissopimuksen mukaisten unionin sitoumusten, sellaisina kuin ne on hyväksytty TRIPS-sopimuksen välityksellä, yhteydessä ja kyseisen yleissopimuksen ymmärretään edellyttävän mahdollisuutta käyttää aiempaan patenttihakemukseen perustuvaa etuoikeutta mallia koskevan hakemuksen osalta, tulkinta kuitenkin muuttuu. Se, ettei patentteja mainita lainkaan, vaikuttaa tällaisessa asiayhteydessä unionin lainsäätäjän laiminlyönniltä. Yhdenmukaisen tulkinnan yhteydessä tuomioistuimen on korjattava lainsäätäjän mahdolliset laiminlyönnit. Unionin yleisen tuomioistuimen pitäisi siten voida todeta lainaukko sen Pariisin yleissopimukseen väitetysti sisältyvän vaatimuksen perusteella, että aiempi patentti ja myöhempi malli voivat muodostaa parin. Lainaukon löytäminen on mielestäni hyväksyttävä tekniikka yhdenmukaisen tulkinnan yhteydessä.

87. Näin vaikuttaa olevan ainakin unionin sisäisissä asioissa, jotka koskevat kansallisen lainsäädännön tulkintaa unionin oikeuden mukaisesti. Kuten olen jo selostanut (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 74 kohta), kansalliselle tuomioistuimelle asetettu yhdenmukaista tulkintaa koskeva velvollisuus tällaisissa unionin sisäisissä asioissa on laaja. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin ei ole hyväksynyt helposti kansallisten tuomioistuinten näkemyksiä, joiden mukaan kansallisen oikeuden toisenlainen tulkinta olisi contra legem. Unionin tuomioistuin on vaatinut kansallisia tuomareita olemaan luovempia kuin kansallisessa käytännössään tavoitellun lopputuloksen saavuttamiseksi [52] ja jopa poikkeamaan vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, jossa tulkitaan kyseessä olevaa kansallista säännöstä. [53] Tähän vaadittuun luovuuteen kuuluu lainaukon löytäminen. [54]

88. Pitäisikö unionin tuomioistuinten kuitenkin turvautua samantasoiseen luovuuteen, kun niiden on tulkittava unionin lainsäädäntöä unionin kansainvälisten sitoumusten mukaisesti?

89. Unionin tuomioistuin on perustellut yhdenmukaista tulkintaa koskevaa velvollisuutta unionin sisäisissä asioissa seuraavasti. Kansallisia tuomioistuimia, osana jäsenvaltioita, sitoo lojaalisuusvelvoite, joka ilmaistaan nykyisin SEU 4 artiklan 3 kohdassa ja johon viitataan vilpittömän yhteistyön periaatteena. [55] Kansallisten tuomioistuinten on siten päästävä unionin oikeudessa edellytettävään lopputulokseen lainsäädännön tulkintaa koskevan toimivaltansa rajoissa. Lisäksi saman lojaalisuusvelvoitteen vuoksi olisi oletettava, ettei jäsenvaltion aikomuksena ole lainsäädäntövaltaa käyttäessään rikkoa unionin oikeutta. Tästä voidaan päätellä, että ellei nimenomaisesti toisin todeta, kaikki kansallinen lainsäädäntö, ennen liittymistä ja sen jälkeen annettu, on yhdenmukaista unionin oikeuden kanssa. [56] Kansallisten tuomioistuinten kannalta tämä tarkoittaa sitä, että ne eivät toimi lainsäätäjän tahdon vastaisesti, jos ne tulkitsevat kansallista lainsäädäntöä unionin oikeuden mukaisesti.

[52] Yksi keskeinen esimerkki tästä on tuomio 24.1.2012, Dominguez (C-282/10, EU:C:2012:33, 25–31 kohta).

[53] Ks. esim. tuomio 17.4.2018, Egenberger (C-414/16, EU:C:2018:257, 72 kohta) ja tuomio 5.9.2019, Pohotovosť (C-331/18, EU:C:2019:665, 56 kohta).

[54] Tämä on ainoa tapa, jolla voin selittää tuomiossa Marleasing tarkastellun tilanteen. Ks. tältä osin julkisasiamies van Gervenin ratkaisuehdotuksessa Marleasing (C-106/89, EU:C:1990:310, 10 kohta) ehdotettu ratkaisu.

[55] Ajankohtana, jona yhteisöjen tuomioistuin ensimmäisen kerran viittasi tähän velvoitteeseen yhdenmukaista tulkintaa koskevan velvollisuuden oikeuttamiseksi, asian kannalta merkityksellinen määräys oli ETY:n perustamissopimuksen 5 artikla (ks. tuomio 10.4.1984, von Colson ja Kamann, 14/83, EU:C:1984:153, 26 kohta; ks. myös tuomio 14.7.1994, Faccini Dori, C-91/92, EU:C:1994:292, 26 kohta).

[56] Tapauksessa, jossa jäsenvaltio ei pane direktiiviä täytäntöön, kansalliset tuomioistuimet saattavat päätellä lainsäätäjän katsoneen, että sen nykyinen lainsäädäntö täyttää jo direktiivistä johtuvan oikeudellisen velvoitteen.

90. Vaikka SEUT 216 artiklan 2 kohdan tai kansainvälisen pacta sunt servanda -periaatteen mukaan unionin kansainväliset velvoitteet sitovat sitä, tämä ei perustu samaan luonteeltaan perustuslailliseen lojaalisuusvelvoitteeseen,[57] joka jäsenvaltioilla on SEU 4 artiklan 3 kohdan nojalla. Olettama, jonka mukaan unionin lainsäätäjän aikomuksena ei ollut rikkoa unionin kansainvälisiä velvoitteita, ei voi olla yhtä vankka kuin sama olettama unionin sisäisissä asioissa.

91. Tämä voi oikeuttaa näkemyksen, jonka mukaan velvollisuus tulkita unionin oikeutta kansainvälisten sopimusten mukaisesti ei ole yhtä laaja. Tältä osin lainaukon löytämistä voitaisiin helpommin luonnehtia contra legem -tulkinnaksi, mikäli ei ole selkeää näyttöä unionin lainsäätäjän aikomuksesta noudattaa unionin kansainvälisiä sitoumuksia. Yhdenmukaista tulkintaa koskeva contra legem -rajoitus on joka tapauksessa itse tulkinnan kohteena kussakin yksittäistapauksessa.

92. Koska unionin lainsäätäjä valitsi lähes identtisen sanamuodon kuin se, jota Pariisin yleissopimuksessa käytetään, säännellessään etuoikeuksia yhteisömalleja koskevien hakemusten osalta ja vaikka se ei nimenomaisesti ilmaissutkaan asetuksessa N:o 6/2002 aikomustaan noudattaa kyseisen yleissopimuksen etuoikeussääntöjä, katson, että käsiteltävää asiaa voidaan luonnehtia tuomiossa Nakajima tarkastellun kaltaiseksi tilanteeksi, kuten edellä (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 68 kohta) jo selitettiin. Tästä syystä lainaukon löytäminen asetuksessa N:o 6/2002 olisi oikeutettua eikä merkitsisi contra legem -tulkintaa, jos Pariisin yleissopimuksessa todellakin edellytettiin selvästi 12 kuukauden etuoikeusaikaa. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt virhettä tulkitessaan asetusta N:o 6/2002 Pariisin yleissopimuksen mukaisesti.

93. Katson kuitenkin, ettei Pariisin yleissopimukseen sisälly määräystä 12 kuukauden etuoikeusajasta, selkeästä säännöstä puhumattakaan, ja että unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi näin ollen virheellisesti kyseistä yleissopimusta. Tästä pääsenkin ratkaisuehdotukseni viimeiseen osaan.

B Pariisin yleissopimuksen tulkinta

94. Ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneet osapuolet ovat eri mieltä Pariisin yleissopimuksen tulkintaan liittyvästä kahdesta pääasiallisesta kysymyksestä.

95. Ensinnäkin EUIPO väittää komission tukemana, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi virheellisesti, että Pariisin yleissopimus mahdollistaa aiemman patenttihakemuksen käyttämisen myöhemmän mallia koskevan hakemuksen perusteena. KaiKai puolestaan väittää, että unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi kyseistä yleissopimusta oikein.

96. Toiseksi EUIPO väittää unionin yleisen tuomioistuimen todenneen virheellisesti, että Pariisin yleissopimuksessa vahvistetaan yleissääntö, jonka mukaan aiempi oikeus määrittää etuoikeusajan pituuden ja josta Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan E kappaleen 1 kohta muodostaa poikkeuksen. EUIPO katsoo näin ollen, että unionin yleinen tuomioistuin totesi virheellisesti, että KaiKaihin voitaisiin soveltaa 12 kuukauden etuoikeusaikaa. KaiKai puolustaa unionin yleisen tuomioistuimen tulkintaa.

[57] Ks. tältä osin Temple Lang, J., "Community Constitutional Law: Article 5 EEC Treaty", *Common Market Law Review*, osa 27, 1990, s. 645 ja Temple Lang, J., "The duties of cooperation of national authorities and Courts under Article 10 EC: two more reflections", *European Law Review*, osa 26, 2001, s. 84.

97. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi nähdäkseni perustellusti, että Pariisin yleissopimus mahdollistaa etuoikeusvaatimuksen, joka perustuu aiemman patenttihakemuksen ja myöhemmän mallia koskevan hakemuksen muodostamaan pariin. Unionin yleinen tuomioistuin teki kuitenkin oikeudellisen virheen katsoessaan, että etuoikeusaika on 12 kuukautta, kun yhteisömallia koskeva etuoikeusvaatimus perustuu aikaisempaan patenttihakemukseen.

98. Ennen kuin selitän syyni tällaiselle Pariisin yleissopimuksen tulkinnalle tarkastelen lyhyesti menetelmiä, joita unionin tuomioistuimen olisi käytettävä tulkitessaan Pariisin yleissopimuksen kaltaista kansainvälistä sopimusta.

1. Kansainvälisen sopimuksen tulkintamenetelmät

99. Kansainvälistä oikeutta – myöskään WTO:n oikeutta sen riitojenratkaisumekanismin olemassaolosta huolimatta – ei ole varustettu lainkäyttöelimellä, jolla olisi toimivalta tulkita kansainvälisiä sopimuksia niin, että sen tulkinta sitoisi kaikkia muita toimijoita. Siten unionin oikeusjärjestelmästä poiketen siitä puuttuu mekanismi, jolla taataan yhtenäinen tulkinta.

100. Yhden välineen, jolla voidaan lievittää kansainvälisten sopimusten tulkintaeroista aiheutuvia ongelmia, muodostavat valtiosopimusoikeutta koskevassa Wienin yleissopimuksessa [58] (jäljempänä Wienin yleissopimus) olevat tulkintasäännöt. Vaikka unioni ei olekaan kyseisen yleissopimuksen sopimuspuoli, sen määräyksillä kodifioidaan kansainvälistä tapaoikeutta, [59] ja unionin olisi sovellettava niitä tulkitessaan kansainvälisiä sopimuksia. [60]

101. Wienin yleissopimuksen 31 artiklan 1 kappaleessa esitetään seuraava yleinen tulkintasääntö: ”Valtiosopimusta on tulkittava vilpittömässä mielessä ja antamalla valtiosopimuksessa käytetyille sanonnoille niille kuuluvassa yhteydessä niiden tavallinen merkitys, sekä valtiosopimuksen tarkoituksen ja päämäärän valossa”. Kyseisen yleissopimuksen 31 artiklan 2–4 kappaleessa selvennetään tätä yleissääntöä, ja sen 32 artiklassa esitetään joitain täydentäviä tulkintakeinoja.

102. Wienin yleissopimukseen sisältyvät tulkintasäännöt eivät mielestäni eroa kovinkaan paljon unionin tuomioistuimen käyttämistä tavanomaisista tulkintamenetelmistä. Tulkitessaan Pariisin yleissopimusta unionin tuomioistuimen olisi siten otettava huomioon sen sanamuoto, asiayhteys ja tarkoitus, johon kyseinen yleissopimus ylipäätään tehtiin. Lähtökohdaksi olisi kuitenkin otettava itse kyseisen yleissopimuksen sanamuoto, asiayhteys ja tarkoitus eikä se, miten unioni on pannut sen täytäntöön. Vaikka unionin lainsäätäjä ymmärsi Pariisin yleissopimuksen bona fide siten, ettei se mahdollista aiemman patentin ja myöhemmän mallin muodostamaa paria, ja tästä syystä se päätti sallia ainoastaan aiemmat mallit ja hyödyllisyysmallit yhteisömalleja koskevien etuoikeuksien lähteenä, tämä ei siten tarkoita, että kyseinen käsitys Pariisin yleissopimuksesta olisi oikea. [61]

103. Tämä huomioon ottaen siirryn käsittelemään kahta riidanalaista seikkaa.

[58] Allekirjoitettu Wienissä 23.5.1969 (Yhdistyneiden kansakuntien sopimussarja, osa 1155, s. 331).

[59] Ks. tältä osin Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen 20.12.2018 annettu päätöslauselma A/RES/73/202, ”Subsequent agreements and subsequent practice in relation to the interpretation of treaties” (Myöhemmät sopimukset ja sopimusten tulkintaa koskeva myöhempi käytäntö), päätelmä 2, 1 kohta, jonka mukaan Wienin yleissopimuksen 31 ja 32 artiklaa sovelletaan myös kansainvälisenä tapaoikeutena.

[60] Ks. esim. tuomio 25.2.2010, Brita (C-386/08, EU:C:2010:91, 42 ja 43 kohta) ja tuomio 14.7.2022, ÖBB-Infrastruktur Aktiengesellschaft (C-500/20, EU:C:2022:563, 56 kohta).

[61] Muissa oikeusjärjestelmissä, kuten Saksan, Sveitsin ja Yhdysvaltojen, omaksutaan erilainen lähestymistapa. Ks. tältä osin Hartwig, H., ”Claiming priority under the Community design scheme” teoksessa Hartwig, H. (toim.), *Research Handbook on Design Law*, Edward Elgar, 2021, s. 250, erityisesti s. 253–255.

2. Aiempi patenttihakemus myöhempää mallihakemusta koskevien etuoikeuksien lähteenä

a) Alustavat huomautukset

104. Immateriaalioikeuksien suoja on alueellista, mikä tarkoittaa, että tällainen oikeus on pätevä ainoastaan sen maan (tai alueen) alueella, joka sen myöntää. Niiden immateriaalioikeustyyppien osalta, jotka edellyttävät rekisteröintiä suojan saamiseksi, kuten patentit, hyödyllisyysmallit ja mallit, tämän tarkoittaa, että suoja on pätevä ainoastaan sen hyväksyneen asianomaisen rekisteröintielimen toimivaltaan kuuluvalla alueella.

105. Henkilön, joka haluaa suojata keksintönsä, mallinsa tai tavaramerkkinsä, jolla tuotetta myydään, on haettava tällaista suojaa jokaisessa yksittäisessä maassa tai jokaisella yksittäisellä alueella. Immateriaalioikeuksien suojan alueellisuudesta aiheutuvien ongelmien lieventämiseksi Pariisin yleissopimuksella otettiin käyttöön etuoikeusjärjestelmä. Se ei poista tarvetta hakea suojaa jokaisella halutulla alueella erikseen, mutta se ”ostaa aikaa” hakea tällaista suojaa ennen kuin mahdolliset kilpailijat tekevät samoin. Tämä ajanjakso, josta käytetään nimitystä ”etuoikeusaika”, voi olla 6 tai 12 kuukautta, ja se alkaa kulua ensimmäisestä säännönmukaisesti jätetystä hakemuksesta.

106. Alueellisuuden lisäksi toinen immateriaalioikeuksien suojaan liittyvä hankaluus johtuu eri immateriaalioikeuksien tyyppien eroista. Maat määrittelevät eri tavoin sen, mitä tietyllä immateriaalioikeuden tyypillä tarkoitetaan, eikä kaikissa maissa ole käytössä samanlaisia immateriaalioikeuksien tyyppejä. Siten 11 unionin jäsenvaltiota ilmeisestikin tunnustaa hyödyllisyysmallit erilliseksi immateriaalioikeuden muodoksi.[62] Lisäksi samankaltaisista immateriaalioikeuksien tyypeistä käytetään usein erilaisia nimityksiä. Esimerkiksi läheisintä suojan tyyppiä, jota Euroopassa nimitetään tavallisesti malliksi (design), kutsutaan Yhdysvalloissa mallipatentiksi (design patent).[63] Edes yhteisömallin käsite ei ole yhdenmukainen unionin tasolla. Asetuksen N:o 6/2002 englanninkielisessä versiossa käytetään käsitettä ”community design” (yhteisömalli), kun taas ranskankielisessä versiossa käytetään ilmaisua ”dessins ou modèles communautaires”.[64]

b) Patenttiyhteistyösopimukseen perustuva hakemus

107. Kansainvälinen pyrkimys helpottaa keksijöiden elämää on patenttiyhteistyösopimus, jonka nojalla KaiKai teki hakemuksen, jonka perusteella se pyysi EUIPO:lta etuoikeuden tunnustamista käsiteltävässä asiassa.

62 Näihin unionin jäsenvaltioihin kuuluvat Tšekki, Tanska, Saksa, Espanja, Italia, Unkari, Itävalta, Puola, Portugali, Slovakia ja Suomi. Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 50 mainitut EUIPO:n suuntaviivat, 6.2.1.1 kohta.

63 US Patent and Trademark Office Manual of Patent Examining Procedure, Ninth Edition, helmikuu 2023, 1502.01 jakso ”Distinction Between Design and Utility Patents”: ”Yleisesti ottaen ’hyödyllisyyspatentti’ suojaa tapaa, jolla esinettä käytetään ja se toimii (35 U.S.C. 101), kun taas ’mallipatentilla’ suojataan esineen ulkoasua (35 U.S.C. 171). Sekä malli- että hyödyllisyyspatentti voidaan saada esineelle, jos keksintö perustuu sekä sen hyödyllisyyteen että koristeellisuuteen. Vaikka hyödyllisyys- ja mallipatentit antavat oikeudellisesti erillisen suojan, esineen hyödyllisyyden ja koristeellisuuden erottaminen voi olla vaikeaa. Valmistusesineillä voi olla sekä toiminnallisia että koristeellisia ominaisuuksia.” Ks. tältä osin myös Schickl, S., ”Protection of Industrial Design in the United States and in the EU: Different Concepts or Different Labels?”, *The Journal of World Intellectual Property*, osa 16, 2013, s. 15.

64 Lisäksi esim. kroatiankielisessä versiossa käytetään ainoataan käsitettä ”malli” (engl. design) (”dizajn Zajednice”), ja sloveeninkielisessä versiossa käytetään ainoastaan käsitettä ”malli” (engl. model) (”model Skupnosti”). Saksankielisessä versiossa käytetään vain yhtä ainoaa sanaa (”das Gemeinschaftsgeschmacksmuster”), kun taas espanjankielisessä versiossa viitataan ainoastaan malleihin (design) (”dibujos y modelos comunitarios”) ja italiankielisessä versiossa malleihin (model) (”disegni e modelli comunitari”).

108. Patenttiyhteistyösopimus on kansainvälinen sopimus, joka tehtiin vuonna 1970 ja joka tuli voimaan vuonna 1978. Sen on allekirjoittanut tällä hetkellä 157 sopimuspuolta, kaikki 27 unionin jäsenvaltiota mukaan luettuina, mutta niihin ei kuulu Euroopan unioni. Patenttiyhteistyösopimus on Pariisin yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluva erityissopimus, ja sitä hallinnoi Maailman henkisen omaisuuden järjestö (WIPO). Patenttiyhteistyösopimuksessa annetaan mahdollisuus tehdä ”kansainvälinen hakemus” keksintöjen suojaamiseksi.[65] Kun tällainen kansainvälinen hakemus on tehty, se voidaan ymmärtää patenttia, hyödyllisyysmallia ja muita keksintöjen suojan tyyppejä, kuten keksijäntodistusta ja hyödyllisyysmallintodistusta, koskevaksi hakemukseksi.[66] Kansainvälisen vaiheen, joka ei voi johtaa suojan myöntämiseen, jälkeen kansainvälisen hakemuksen tehneen henkilön on aloitettava kansallinen vaihe, jossa kyseinen henkilö hakee asianmukaista suojan muotoa kussakin maassa tai kullakin alueella erikseen. Kansainvälisen hakemuksen tarkoituksena on muun muassa määrittää hakemisajankohta etuoikeuksien saamista varten.

109. EUIPO väittää, että unionin yleisen tuomioistuimen virheellinen päättely alkaa käsitteen ”kansainvälinen patenttihakemus” käytöstä, sillä tällaista oikeudellista käsitettä ei ole olemassa. KaiKai nimittäin teki patenttiyhteistyösopimuksessa tarkoitetun kansainvälisen hakemuksen eikä kansainvälistä patenttihakemusta. Kuten edellä juuri selitettiin, tällainen kansainvälinen hakemus voidaan ymmärtää joko patentti- tai hyödyllisyysmallihakemukseksi, mutta siihen saakka, kunnes tällainen päätös tehdään jättämällä kansallinen hakemus, kansainvälinen hakemus muodostaa niin sanoakseni kvanttisuperposition (jossa tietty systeemi voi olla useassa eri tilassa yhdellä kertaa) – se on samanaikaisesti patentti- ja hyödyllisyysmallihakemus.

110. Käyttämällä käsitettä ”kansainvälinen patenttihakemus” unionin yleinen tuomioistuin halusi nähdäkseni korostaa, että KaiKain hakemus voidaan ymmärtää patenttihakemukseksi, vaikka se voi olla myös hyödyllisyysmallihakemus. Juuri tästä syystä unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että KaiKain etuoikeusaika on 12 kuukautta. Käyttääkseni taas kvanttifysiikan käsitteistöä unionin yleisen tuomioistuimen mukaan KaiKain kansainvälinen hakemus ”romahti” patentiksi, kun taas EUIPO:n mukaan se ”romahti” hyödyllisyysmalliksi. Tämä on sama asia kuin jos EUIPO nimittäisi sitä ”kansainväliseksi hyödyllisyysmallihakemukseksi”. EUIPO:n väite siitä, että unionin yleinen tuomioistuin käytti käsitettä, jota ei ole olemassa, on näin ollen merkityksetön.

c) Perusteet Pariisin yleissopimuksen tulkitsemiselle siten, että se mahdollistaa aiemmasta patentista ja myöhemmästä mallista koostuvan parin

111. Pariisin yleissopimuksessa ei nimenomaisesti määrätä mahdollisuudesta perustaa myöhempää mallihakemusta koskeva etuoikeus aiempaan patenttihakemukseen. Siinä ei kuitenkaan suljeta pois tällaista mahdollisuutta.

112. Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan A kappaleen 1 kohdan sanamuodossa mainitaan erilaisia mahdollisia ensimmäisiä hakemuksia (”tehnyt patenttihakemuksen tai hakenut suojaa hyödyllisyysmallille, teollismallille taikka tehtaan- tai kauppamerkille”) ja sen jälkeen todetaan, että tällaisella henkilöllä on etuoikeus hakemuksen tekemiseen toisissa maissa, täsmentämättä, mistä hakemuksesta on kyse. Tämä voi helposti viitata siihen, että mikä tahansa siinä luetelluista ensimmäisistä hakemuksista voi olla perusteena myöhempää hakemusta koskevalle etuoikeudelle.

[65] Patenttiyhteistyösopimuksen 2 artiklan vii kohta ja 3 artiklan 1 kappale.

[66] Ks. patenttiyhteistyösopimuksen 2 artiklan i kohta. Patenttiyhteistyösopimuksen 2 artiklan ii kohdassa määrätään lisäksi, että viittaukset ”patenttiin” voivat tarkoittaa mitä tahansa saman artiklan i kohdassa tarkoitettua keksintöjen suojan muotoa.

113. Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan A kappaleen 1 kohdan sanamuoto ei siten ole yksiselitteinen. Itse asiassa Pariisin yleissopimuksen asiayhteys, johon kuuluu eri puolilla maailmaa olemassa olevien immateriaalioikeuksien muotojen moninaisuus, puoltaa tulkintaa, jossa immateriaalioikeuden muodolle tai nimelle ei anneta ratkaisevaa asemaa.

114. EUIPO väittää, että unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi virheellisesti Pariisin yleissopimuksen yleissääntöä, jonka mukaan suojan kohteen on oltava sama. Sen mukaan kukin teollisoikeuden tyyppi antaa etuoikeuden ainoastaan samantyyppisen oikeuden, kuten patentti patentin, malli mallin tai hyödyllisyysmalli hyödyllisyysmallin, osalta.[67] Siten, ellei nimenomaisesti toisin määrätä, ainoastaan aiempi malli voi antaa etuoikeuden myöhemmän yhteisömallin osalta; patentti ei ole tämän säännön mukainen.

115. Suojan kohteen samuutta koskevan säännön voidaan mielestäni ymmärtää koskevan muotoa tai sisältöä. Käsiteltävässä valituksessa EUIPO vaikuttaa käyttävän sitä muodollisessa merkityksessä, koska se vetoaa aiemman ja myöhemmän hakemuksen samanlaiseen muotoon.[68]

116. Pariisin yleissopimuksen soveltamisohjeet vaikuttavat kuitenkin viittaavan suojan kohteen samuutta koskevan säännön ymmärtämiseen sisällön kautta. Niissä todetaankin Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan E kappaleen 1 kohdasta, että ”on harvinaista, että teollis- ja hyödyllisyysmalli koskevat *samaa kohdetta*, koska ensiksi mainittu liittyy lähtökohtaisesti teollisen esineen koristeellisiin näkökohtiin, kun taas viimeksi mainittu liittyy sen tekniseen uutuuteen”.[69] Tämä viittaus samaan suojan kohteeseen vaikuttaa koskevan uuden idean, jolle suojaa haetaan, sisältöä eikä muotoa, jossa sitä suojataan.

117. Vaikuttaa siltä, että Pariisin yleissopimuksen tarkoitus lieventää alueellisuusperiaatetta ottamalla käyttöön etuoikeudet edellyttää myös, että suojan kohteen samuutta koskeva sääntö ymmärretään tällä tavalla sisällön eikä muodon merkityksessä.

118. Voidaan katsoa, että juuri käsitys siitä, että eri teollisoikeuksien muotojen mukaisen suojan kohteessa voi olla sisällöllistä päällekkäisyyttä, johti Pariisin yleissopimukseen vuonna 1925 tehtyihin muutoksiin, joilla otettiin käyttöön 4 artiklan E kappaleen 1 kohta, jossa sallitaan nimenomaisesti aiemman hyödyllisyysmallin ja myöhemmän mallin muodostama pari.

119. Jos tällaista sisällöllistä päällekkäisyyttä voi olla hyödyllisyysmallin ja mallin välillä, sitä voi olla myös patentin ja mallin välillä. Unionin toimielinten asiakirjojen mukaan hyödyllisyysmallit ovat rekisteröityjä oikeuksia, jotka suovat yksinoikeussuojan teknisille keksinnöille, kuten patenttikin; samoin kuin patenttisuojan ollessa kyseessä vaaditaan, että suojattavat tekniset

[67] Väitteensä, jonka mukaan on olemassa suojan kohteen samuutta koskeva yleissääntö, tueksi EUIPO vetoaa Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan C kappaleen 4 kohtaan. Tältä osin on todettava, että vaikka kyseisessä määräyksessä käytetään ilmaisua ”samaa asiaa”, siihen ei sisälly mitään yleissääntöä, vaan sillä pikemminkin ratkaistaan erityistilanne, jossa on tehty kaksi aiempaa hakemusta, joista ensimmäinen on peruutettu, jätetty sillensä tai hylätty, etuoikeusajan alkamisajankohdan määrittämistä varten. Ks. Bodenhausen, G.H.C., *Guide to the Application of the Paris Convention for the Protection of Industrial Property as revised at Stockholm in 1967*, United International Bureaux for the Protection of Intellectual Property, 1968, saatavilla osoitteessa https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/intproperty/611/wipo_pub_611.pdf (jäljempänä Pariisin yleissopimuksen soveltamisohje), 4 artiklan C kappaleen 4 kohta, huomautus b).

[68] Huomautan tältä osin, että EUIPO:n ohjeissa suojan kohteen samuutta koskeva sääntö ymmärretään nähdäkseni sekä muodon että sisällön kautta. Muodollisessa mielessä niissä edellytetään, että aiempi hakemus koskee mallia tai hyödyllisyysmallia. Sisällöllisessä mielessä niissä edellytetään, että yhteisömalli koskee samaa mallia tai hyödyllisyysmallia. Jälkimmäisen edellytyksen osalta mainituissa ohjeissa selitetään lisäksi, että kaksi hakemusta voivat erota toisistaan vain ”muiksi kuin olennaisiksi katsotuissa” näkökohdissa, millä viitataan suojan kohteeseen eikä sen muotoon. Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 50 mainitut EUIPO:n ohjeet, 6.2.1.1 kohta, erityisesti s. 61 ja 63.

[69] Edellä tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 67 mainittu Pariisin yleissopimuksen soveltamisohje, 4 artiklan E kappale, huomautus b (kursivointi tässä).

keksinnöt ovat uusia, joskin keksinnöllisyys on usein alhaisempi kuin patenttien ollessa kyseessä. Toisin kuin patentit, hyödyllisyysmallit myönnetään tutkimatta etukäteen uutuutta ja keksinnöllisyyttä. Tämän vuoksi tämä suojaoikeus voidaan saada nopeammin ja edullisemmin, mutta se suo myös alhaisemman oikeusvarmuuden.[70] Tästä syystä hyödyllisyysmalleja on kutsuttu esimerkiksi ”toisen luokan patenteiksi”,[71] ”vähäpätöisiksi keksinnöiksi”[72] tai kansallisiksi ”lyhytkestoisiksi” patenteiksi.[73]

120. Voidaan kysyä, miksi mahdollisuutta vedota aiempaan patenttihakemukseen myöhemmän mallia koskevan hakemuksen osalta ei lisätty nimenomaisesti Pariisin yleissopimuksen tekstiin ajankohtana, jona 4 artiklan E kappaleen 1 kohta lisättiin siihen, jotta hyödyllisyysmalliin voitaisiin vedota. Tämä ei mielestäni ollut tarpeen juuri siksi, että aiemman patentin ja myöhemmän mallin muodostama pari oli jo mahdollinen suojan kohteen samuutta – sisällöllisesti ymmärrettynä – koskevan säännön vuoksi. Hyödyllisyysmallin ja mallin muodostaman parin nimenomainen mainitseminen voidaan selittää sillä, että hyödyllisyysmallit olivat verrattain uusia Pariisin yleissopimuksessa.

121. Tältä osin on todettava, että Pariisin yleissopimus tehtiin niinkin kauan sitten kuin vuonna 1883. Tuolloin ei käsitelty hyödyllisyysmallia keksinnön suojaamisen muotona. Se tunnustettiin Pariisin yleissopimuksessa vasta vuonna 1911 Washingtonin konferenssissa tehdyn tarkistuksen perusteella. Tämän seurauksena 4 artiklan E kappale sisällytettiin kyseiseen yleissopimukseen vuonna 1925 Haagin konferenssissa tehdyn tarkistuksen myötä.[74] Siten oli tarpeen selventää, miten hyödyllisyysmallit sopivat Pariisin yleissopimuksen mukaiseen etuoikeusjärjestelmään. Tämä ei sitä vastoin ollut tarpeen patenttien osalta, koska ne tunnustettiin Pariisin yleissopimuksessa alun pitäenkin teollisoikeuksien muodoksi. Aiemman patentin ja myöhemmän mallin muodostamaa paria ei siten ollut tarpeen mainita erikseen, jos suojan kohteessa oli sisällöllistä päällekkäisyyttä, koska se kävi jo ilmi suojan kohteen samuutta – sisällöllisesti ymmärrettynä – koskevasta säännöstä.

122. Yhteenvetona voidaan todeta, että kun otetaan huomioon patenttien ja hyödyllisyysmallien samankaltaisuudet, ei voida sulkea pois, että sisällöllistä päällekkäisyyttä voi esiintyä myös aiemmassa patenttihakemuksessa ja myöhemmässä mallia koskevassa hakemuksessa. Jos hyväksytään, että suojan kohteen samuutta koskeva sääntö on luonteeltaan sisällöllinen, ei ole mitään syytä, miksi patenttia ei voitaisi käyttää etuoikeuksien lähteenä myöhemmän mallin osalta samalla tavalla kuin tämä hyväksytään hyödyllisyysmallin tapauksessa. Tätä mahdollisuutta ei nähdäkseni suljeta pois missään Pariisin yleissopimuksen määräyksessä.

123. Katson näin ollen, ettei unionin yleinen tuomioistuin tehnyt oikeudellista virhettä tulkitessaan Pariisin yleissopimusta siten, että se mahdollistaa aiemman patenttihakemuksen käyttämisen etuoikeuksien lähteenä myöhemmän mallia koskevan hakemuksen osalta, kunhan näiden kahden hakemuksen kohde on sisällöllisesti sama.

[70] Komission Vihreä kirja, Hyödyllisyysmallien suojeleminen sisämarkkinoilla, KOM(95) 370 lopullinen, 19.7.1995, s. 1.

[71] Edellä tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 67 mainittu Pariisin yleissopimuksen soveltamisohje, 1 artiklan 2 kappale, huomautus d.

[72] Green Paper on the Legal Protection of Industrial Design (teollismallin oikeudellista suojaa koskeva vihreä kirja), kesäkuu 1991, 111/F/5131/91-EN, 2.6.3 kohta.

[73] Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi keksintöjen hyödyllisyysmallisuojaa koskevan lainsäädännön yhdensuuntaistamisesta” (EYVL 1998, C 235, s. 26), 2.7 kohta.

[74] Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 67 kohdassa mainittu Pariisin yleissopimuksen soveltamisohje, 4 artiklan E kappale, huomautus a.

3. Myöhemmän mallia koskevan hakemuksen aiempaan patenttihakemukseen perustuva etuoikeusaika

124. EUIPO väittää, ettei Pariisin yleissopimuksen logiikkaan sisälly erottamattomasti mitään yleissääntöä,[75] jonka mukaan etuoikeusajan pituus määräytyy aiemman oikeuden luonteen perusteella. Se väittää näin ollen, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen katsoessaan, että tällainen sääntö on olemassa.

125. Tästä seikasta olen samaa mieltä EUIPO:n kanssa.

126. Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan C kappaleen 1 kohdassa annetaan 12 kuukauden etuoikeusaika patenteille ja hyödyllisyysmalleille ja kuuden kuukauden etuoikeusaika teollismalleille ja tehtaan- tai kauppamerkeille. Kyseisessä määräyksessä ei selitetä, riippuuko etuoikeusaika aiemmasta vai myöhemmästä oikeudesta. Jos parit koostuvat samoista suojan muodoista, tämä kysymys on turha, kuten EUIPO perustellusti toteaa. Siitä tulee kuitenkin merkityksellinen, jos parit ovat heterogeenisiä, kuten aiemman hyödyllisyysmallin ja myöhemmän mallin tai aiemman patentin ja myöhemmän mallin yhdistelmässä.

127. Ensimmäisessä näistä kahdesta tilanteesta Pariisin yleissopimus tarjoaa 4 artiklan E kappaleen 1 kohdassa nopean ratkaisun, joka perustuu myöhemmälle oikeudelle annetun etuoikeusajan pituuteen eli kuuteen kuukauteen, joka saman artiklan C kappaleen 1 kohdassa annetaan teollismalleille. Pariisin yleissopimuksessa ei mainita toista yhdistelmää, joka koostuu aiemmasta patentista ja myöhemmästä mallista.

128. Vaikka sen tekstiin ei sisälly tällaista mainintaa, unionin yleinen tuomioistuin päätteli väitetystä yleissäännöstä, jonka mukaan aiemman oikeuden luonne on ratkaiseva määritettäessä etuoikeusajan pituutta, että asianmukainen etuoikeusaika jälkimmäisen yhdistelmän osalta on 12 kuukautta. Tämä seurasi Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan C kappaleen 1 kohdasta, jossa annetaan patenteille 12 kuukauden etuoikeusaika.

129. Unionin yleinen tuomioistuin tulkitsi Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan E kappaleen 1 kohtaa poikkeuksena kyseisestä yleissäännöstä. EUIPO sitä vastoin väittää, että Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan E kappaleen 1 kohta on poikkeus mutta että unionin yleinen tuomioistuin yksilöi väärin yleissäännön, josta kyseisessä määräyksessä poiketaan.[76]

130. Ensinnäkään Pariisin yleissopimuksen tekstissä ei selitetä, riippuuko etuoikeusaika aiemman vai myöhemmän oikeuden luonteesta. Tällaisessa tapauksessa on tarpeen turvautua tulkinnan lisämenetelmiin, joissa otetaan huomioon muun muassa valmisteluasiakirjat.

131. Tältä osin valituksenalainen tuomio on hyvin valaiseva. Unionin yleinen tuomioistuin totesi Pariisin yleissopimuksen valmisteluasiakirjoista ilmenevän, että syynä patenttien etuoikeusajan pidentämiselle 12 kuukauteen oli se, että joissain maissa, etenkin Saksassa, oli vaikeaa saada patenttihakemuksen alustavaa tutkintaa päätökseen kuuden kuukauden kuluessa.[77]

132. Ymmärrän tämän kuvauksen seuraavasti. Jotta voidaan arvioida etuoikeusajan pituutta, merkityksellisiä ovat seuraavat kaksi ajankohtaa: ensimmäisen oikeuden hakemisajankohta, josta etuoikeusaika alkaa kulua, ja myöhemmän oikeuden hakemisajankohta, johon saakka

[75] Kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 77 kohdassa.

[76] EUIPO:n mukaan kyseinen määräys on poikkeus asian samuutta – muodollisesti ymmärrettynä – koskevasta yleissäännöstä.

[77] Ks. valituksenalaisen tuomion 79 kohta.

etuoikeusaikaa on tarpeen käyttää. Jos myöhemmän patentin hakeminen kestää Saksassa yli kuusi kuukautta, hakijan on mahdotonta hyötyä aiemmasta hakemuksesta määräajassa, kun tämä ajanjakso on kuusi kuukautta ensimmäisestä hakemuksesta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että jos henkilö haki patenttia Ranskassa, hän ei voisi enää hakea myöhempää patenttia Saksassa kuuden kuukauden ajan kuluessa. Tämä oli syynä kyseisen ajanjakson pidentämiseen 12 kuukauteen. Tällä tavalla saatettiin tasapainoon immateriaalioikeuden hakijan, jonka olisi voitava järjestää tällaisen oikeuden kansainvälinen jatkaminen asianmukaisen ajanjakson kuluessa, edut ja niiden kolmansien edut, joilla ei pitäisi olla vastassaan liian pitkiä etuoikeusaikoja, joiden aikana oikeuksia, joita ne saattavat haluta samoille kohteille, ei voida saada pätevästi.[78] Lyhyesti sanottuna syynä patentteja koskevan etuoikeusajan pidentämiseen ovat patentin, joka muodostaa myöhemmän oikeuden, hakemusmenettelyjen pitkä kesto tietyissä maissa.

133. Katson näin ollen unionin yleisen tuomioistuimen todenneen virheellisesti, että Pariisin yleissopimukseen sisältyy yleissääntö, jonka mukaan etuoikeusajan pituus riippuu ensimmäisen hakemuksen jättämisajankohdasta. Mielestäni on paljon mielekkäämpää, että etuoikeusaika on riippuvainen myöhemmän hakemuksen jättämisajankohdasta.

134. Katson siten, että etuoikeusaikojen, sellaisina kuin niistä määrätään Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan C kappaleen 1 kohdassa, pituus riippuu myöhemmän eikä aiemman hakemuksen luonteesta.

135. Kun tätä logiikkaa sovelletaan käsiteltävään asiaan, on niin, että jos myöhemmälle mallia koskevalle hakemukselle vaaditaan etuoikeusaikaa aiemman patenttihakemuksen perusteella, etuoikeusajan pituus olisi Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan C kappaleen 1 kohtaa sovellettaessa kuusi kuukautta.

136. Edellä esitetylle päätelmälle ei ole esteenä unionin yleisen tuomioistuimen tuomio TELEYE,[79] johon unionin yleinen tuomioistuin vetosi valituksenalaisessa tuomiossa.[80] Mainitussa tuomiossa unionin yleinen tuomioistuin totesi tavaramerkkilainsäädännön yhteydessä, että aiempaa oikeutta koskevan hakemuksen jättäminen synnyttää etuoikeuden. Tämä päätelmä vaikuttaa täysin yhdenmukaiselta Pariisin yleissopimuksen kanssa, jonka mukaan aiemman hakemuksen olemassaolo ja jättämisajankohta ovat merkityksellisiä etuoikeusajan kulumisen alkamisen kannalta. Tämä ei kuitenkaan kerro mitään etuoikeusajan pituudesta, toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin katsoi tukeutuessaan kyseiseen tuomioon.

137. Vaikka olenkin samaa mieltä EUIPO:n kanssa siitä, että käsiteltävässä asiassa etuoikeusaika on kuusi kuukautta, en voi hyväksyä sen argumenttia, joka perustuu vastavuoroisuuden puutteeseen kolmansien maiden ja etenkin Yhdysvaltojen kanssa. EUIPO väittää lähinnä, että Yhdysvalloissa malleja suojataan patenttilainsäädännöllä (”design patent”) ja että valituksenalaisen tuomion seurauksena hakijat voivat automaattisesti hyötyä 12 kuukauden etuoikeusajasta, kun taas unioniin sijoittautuneet hakijat saavat ainoastaan kuuden kuukauden etuoikeusajan. EUIPO:n ohjeissa yhdysvaltalaisia mallipatentteja kohdellaan kuitenkin jo malleja koskevina hakemuksina, joiden perusteella voidaan vaatia etuoikeutta yhteisömallien osalta kuuden kuukauden ajan mallipatenttia koskevan hakemuksen jättämisajankohdasta. Tämä vastavuoroisuus ei nähdäkseni aiheuta minkäänlaista haittaa henkilöille, jotka jättivät aiemman

[78] Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 67 mainittu Pariisin yleissopimuksen soveltamisohje, 4 artiklan C kappaleen 1, 2 ja 3 kohta, huomautus b.

[79] Ks. tuomio 15.11.2001, Signal Communications v. SMHV (TELEYE) (T-128/99, EU:T:2001:266; jäljempänä tuomio TELEYE).

[80] Ks. valituksenalaisen tuomion 78 kohta.

mallia koskevan hakemuksensa unionissa, jos aiempi patenttihakemus antaisi 12 kuukauden suojan myöhemmän yhteisömallia koskevan hakemuksen osalta. Yhdysvaltalaiset mallipatentit luokiteltaisiin edelleen mallia koskeviksi hakemuksiksi eikä patenttihakemuksiksi.

138. Tarkastelen lopuksi Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan E kappaleen 1 kohtaan perustuvia argumentteja. Unionin yleinen tuomioistuin tukeutui kyseiseen määräykseen perustellakseen toteamustaan siitä, että kyseiseen sopimukseen sisältyy yleissääntö, jonka mukaan etuoikeusaika on yhteydessä aiemman oikeuden luonteeseen. Se tulkitsi kyseisen määräyksen väitettyä yleissääntöä koskevaksi poikkeukseksi, jonka mukaan etuoikeusaika liittyy myöhempään oikeuteen ainoastaan kyseisessä nimenomaisessa tilanteessa. Kyseinen määräys ei mielestäni ole kuitenkaan poikkeus, vaan siinä pikemminkin sovelletaan yleissääntöä, jonka mukaan etuoikeusajan pituus riippuu myöhemmän oikeuden luonteesta.

139. Edellä esitetyistä syistä unionin tuomioistuimen olisi todettava, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen katsoessaan, että Pariisin yleissopimuksen nojalla mallia koskevaan hakemukseen, joka perustuu aiempaan patenttihakemukseen, sovellettava etuoikeusaika on 12 eikä kuusi kuukautta.

140. Ehdotan näin ollen, että unionin tuomioistuin tulkitsee Pariisin yleissopimusta siten, että se mahdollistaa myöhempää mallia (myös yhteisömallia) koskevan hakemuksen perustumisen aiempaan patenttihakemukseen, kunhan niiden suojan kohde on sisällöllisesti sama. Etuoikeusajan pituus tällaisessa tapauksessa on kuusi kuukautta, joka Pariisin yleissopimuksessa annetaan teollismalleille.

V Seuraukset

141. Ainoa valitusperuste on nähdäkseni osittain perusteltu. Valituksenalainen tuomio on näin ollen kumottava.

142. Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäistä kohtaa soveltaen unionin tuomioistuimen olisi hylättävä KaiKain unionin yleisessä tuomioistuimessa esittämä toinen kanneperuste.

143. Tässä menettelyn vaiheessa unionin tuomioistuin ei mielestäni voi kuitenkaan ratkaista ensimmäistä kanneperustetta, jota unionin yleinen tuomioistuin ei käsitellyt valituksenalaisessa tuomiossa ja jonka osalta asianosaisilla ei ole ollut tilaisuutta lausua unionin yleisessä tuomioistuimessa pääasian tosiseikkoihin perustuvista väitteistä. Asia olisi siten palautettava unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi, jotta se voi lausua kyseisestä kanneperusteesta, ja oikeudenkäyntikuluista olisi päätettävä myöhemmin.

VI Ratkaisuehdotus

144. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin

– kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen 14.4.2021 antaman tuomion The KaiKai Company Jaeger Wichmann vastaan EUIPO (Voimistelu- ja urheilulaitteet ja -välineet) (T-579/19, EU:T:2021:186)

– hylkää The KaiKai Company Jaeger Wichmann GbR:n unionin yleisessä tuomioistuimessa esittämän toisen kanneperusteen

– palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen jäljellä olevan kanneperusteen ratkaisemiseksi

– päättää oikeudenkäyntikuluista myöhemmin.